

TÜRK TİCARET KANUNU KAPSAMINDA FAHİŞ FİYATLARLA MÜCADELE EDİLEBİLİR Mİ?

(Araştırma Makalesi)

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1276261>

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Fatih ÖZKAN*

Öz

Türkiye'nin yakın dönemdeki en önemli sorunlarından birisi olan fahiş fiyatlarla mücadele, ilk kez haksız ticari uygulamalar kapsamında tüketici hukuku kurallarına başvurulmak suretiyle başlatılmıştır. Akabinde 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanunla birlikte "fahiş fiyat artışı", idari para cezası gerektiren bir fiil haline getirilmiş ve fahiş fiyat artışlarıyla mücadeleye yönelik her türlü tedbiri almak üzere "Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu" oluşturulmuştur. Fahiş fiyatlar her ne kadar en başta tüketicileri olumsuz etkilemekteyse de işletmelerin ve diğer gerçek veya tüzel kişilerin de fahiş fiyatlardan etkilemeyeceği aşikârdır. Bununla birlikte, bugüne kadar fahiş fiyatlara 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ekseninde bir müdahalede ise bulunulmamıştır. Fahiş fiyatlara karşı verilen mücadele kapsamında Türk Ticaret Kanununun devreye girebilmesi halinde fahiş fiyatlara karşı tacirler ve tacir olmayan kişiler korunabileceği gibi, tüketicilere de mevcut düzenlemeler haricinde ek bir koruma sağlanması söz konusu olabilir. Bu makalede Türk Ticaret Kanunu kapsamında fahiş fiyatlarla mücadele edilip edilemeyeceği tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Fahiş fiyat, Fahiş fiyat artışı, Haksız ticari uygulamalar, Haksız rekabet, TTK m.1530/1

---

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Ankara (af.ozkan@hbv.edu.tr) ORCID: 0000-0003-2277-072X (Geliş Tarihi: 22.10.2022-Kabul Tarihi: 27.11.2022) Yazar, eserinin Derginize ait bilimsel etik ilkelere uygun olduğunu taahhüt eder.

IS IT POSSIBLE TO COMBAT UNFAIR PRICES UNDER THE TURKISH COMMERCIAL CODE?

(Research Article)

Abstract

Combating unfair prices, which is one of the most important problems of Turkey in recent times, first began with the implementation of consumer protection laws in the context of unfair commercial practices. Subsequently, the Act on the Mitigation of the Effects of the Covid-19 Pandemic on Economic and Social Life no: 7244 stipulated administrative fines for “price gouging”, while establishing the “Unfair Price Assessment Board” who is empowered to take any measures necessary to tackle price gouging. Although unfair prices affect consumers the most, evidently enterprises and other natural or legal persons are also effected by unfair prices. However, so far no action has been taken under the Turkish Commercial Code no: 6102 against price gouging. If the Turkish Commercial Code is to come into play in the fight against unfair prices, traders and individuals who are not considered as a consumer could be protected against unfair prices, which could also grant extra protection to consumers in addition to the existing laws. This article discusses whether the Turkish Commercial Code can be implemented to combat unfair prices.

Keywords

Unfair price, Price gouging, Unfair commercial practices, Unfair competition, Turkish Commercial Code Art.1530/1

GİRİŞ

Fiyat, bir ekonomide mal ve hizmetlerin alım satımını belirleyen en önemli parametrelerden biridir. Genel olarak serbest piyasa ekonomilerinde fiyat, arz ve talep dengesine göre piyasada belirlenmektedir. Diğer koşullar sabit kaldığı sürece, arzın talebi karşılamakta yetersiz kalması veya talebin arzdan daha fazla artması halinde fiyatlar da yukarı yönlü hareket edecektir. Fiyatların yükseliş eğilimine girmesi tüketiciler, hatta çoğu zaman işletmeler açısından dahi arzu edilebilir bir durum olmayıp, ulaştığı seviye karşısında fiyatların kimi çevrelerce “fahiş” veya “haksız” olarak nitelendirildiğine sıkça rastlanmaktadır. Bununla birlikte, fiyatların göreceli olması karşısında fiyatın neye veya kime göre fahiş olduğunun belirlenmesi kolay değildir. Ne tür fiyat oluşumlarının “haksız” veya “adil” olduğu konusunda herkesin üzerinde anlaşabileceği genel bir tanım bulunmamakla birlikte, en azından bazı fiyat oluşumlarının haksızlık oluşturduğu konusunda modern hukuk sistemlerinde genel bir kabulün bulunduğu, serbest piyasa ekonomisinin en geniş çerçevede uygulandığı ülkelerde bile serbest piyasa düzenini bozucu eylemlere izin verilmediği de bir gerçektir¹. Fiyatların fahiş olup olmadığının tespiti bağlamında karşılaşılabilecek zorluklara ek olarak, fahiş fiyatlarla hukuken nasıl ve hangi araçlarla mücadele edileceği de ayrı bir sorundur.

Fahiş fiyatlarla mücadele, Ağustos 2018 tarihinde Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde yapılan bir değişikliği takiben ilk kez haksız ticari uygulamalar kapsamında tüketici hukuku kurallarına başvurulmak suretiyle başlamıştır. İlk başta döviz kuru kaynaklı maliyet artışları düşünülerek hareket edilmiş, sonrasında ise Covid-19 salgınının baş göstermesi ve artan enflasyonla birlikte, ekonominin pek çok alanında fahiş fiyat artışları yaşanmaya başlamıştır. Bu durum karşısında fahiş fiyatlarla mücadele için bu amaca özgü, özel bir kanun çıkarma yoluna gidilmiştir. Bu doğrultuda, 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanunla “fahiş fiyat artışı” kavramı mevzuata dâhil edilerek, idari para cezası gerektiren bir fiil haline getirilmiş, aynı zamanda fahiş fiyat artışlarına yönelik her türlü tedbiri almak üzere “Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu” oluşturulmuştur. Devletin sözleşme serbestisine ve serbest piyasa ekonomisine müdahalesi niteliğindeki bu yasal ve idari düzenlemelerle idareye birtakım görev ve yetkiler verilmek suretiyle fahiş fiyatlara karşı tüketiciler koruma altına alınmıştır.

¹ **Söyler**, Yasin: “Yeni Bir İdari Suç Olarak Covid-19 Salgın Sürecinde İhdas Edilen Fahiş Fiyat Artışı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Sayı 45, 2021, s. 465.

Makalenin birinci bölümünde fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında yapılan yasal ve idari düzenlemelerin kısa bir özetine yer verilmektedir.

Bununla birlikte, bugüne kadar fahiş fiyatlara, ticari hayatın işleyişine dair hükümler içeren en temel yasal düzenlemelerden biri olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ekseninde bir müdahalede ise bulunulmamıştır. Fahiş fiyatlar her ne kadar en başta tüketicileri olumsuz etkilemekteyse de tedarik zincirinin farklı seviyelerindeki işletmelerin ve diğer gerçek veya tüzel kişilerin de fahiş fiyatlardan etkilenebileceği aşikârdır. Tüketicileri koruyan düzenlemelerin konusunu işletmeden tüketiciye (B2C) yapılan mal ve hizmet satışlarının oluşturması ve işletmeden işletmeye (B2B) yapılan mal ve hizmet tedariklerinin kapsam dışında kalması sonucu, tacirlerin veya tüketici sıfatını haiz olmayan diğer kişilerin bu düzenlemeler uyarınca fahiş fiyatlara karşı korunması mümkün değildir. TTK’nın fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında devreye girebilmesi durumunda fahiş fiyatlara karşı tacirler ve tacir olmayan kişiler korunabileceği gibi, tüketicilere de mevcut düzenlemeler haricinde ek bir koruma sağlanması söz konusu olabilir. Bu durum karşısında ikinci bölümde, TTK’nın genel sistematığı içerisinde fiyatlara ve fiyatlandırma davranışlarına yön vermek suretiyle fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında gündeme gelebilecek müesseseler olan haksız rekabet (TTK m.54 vd.) ile yasak ve en yüksek sınırı aşan işlemler (TTK m.1530/1) incelenmektedir. Üçüncü ve son bölümde ise TTK kapsamında fahiş fiyatlarla mücadele edilip edilemeyeceği değerlendirilmektedir.

I. FAHİŞ FİYATLARLA MÜCADELE KAPSAMINDA YAPILAN YASAL VE İDARİ DÜZENLEMELER

A. Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında atılan ilk adım, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde² yapılan değişikliktir. Söz konusu Yönetmeliğin ekinde “Haksız Ticari Uygulama Olarak Kabul Edilen Örnek Uygulamalar” adı altında, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (“TKHK”) m.62/4 uyarınca “*her hâlükârda haksız ticari uygulama olarak*” kabul edilen birtakım “aldatıcı ticari uygulamalar” ile “saldırgan ticari uygulamalara” yer verilmiştir. Yönetmelikte aldatıcı ticari uygulamalar, 18 bent halinde örneklendirilmiştir. Ağustos 2018 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönet-

² RG T. 10.01.2015, S. 29232.

meliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikle³ 19. bent olarak, “Girdi maliyeti ve döviz kuru artışı gibi fiyat değişimlerinden etkilenmemesine rağmen bu durumlardan etkileniyormuş gibi hareket ederek tüketiciye sunulan mal veya hizmetin satış fiyatında haklı bir gerekçe olmaksızın artış yapmak” şeklinde yeni bir haksız ticari uygulama örneği kabul edilmiştir. Yönetmelikte fiyatların “fahiş” veya “haksız” olması şartı aranmamış, ilgili bentte bahsi geçen şekilde fiyatlarda artış yapılması yeterli sayılmıştır.

Ülkemizde Ağustos 2018 tarihinde yaşanan döviz kuru artışları karşısında enflasyonda yukarı yönlü bir eğilim baş göstermiş, bu durum kısa sürede mal ve hizmet fiyatlarına artış olarak yansımıştır. Bu doğrultuda, üretimde kullanılan girdilerin maliyetinde yaşanan artışlar veya ithal girdilerin fiyatını etkileyebilecek kur artışları gibi haklı bir gerekçe olmaksızın malların satış fiyatlarının artırılması, haksız ticari uygulama olarak değerlendirilmiştir. Bu düzenleme uyarınca fiyat artışını haksız kılan, salt fiyatların artmasından ziyade, özellikle kur artışlarının gerekçe gösterilerek (bir nevi suiistimal edilerek) gerçekte maliyetlerde bir artış yaşanmamasına rağmen fiyatların artırılmasıdır. Maddede geçen “fiyat değişimlerinden etkilenmemesine rağmen bu durumlardan etkileniyormuş gibi hareket ederek” ibaresi aldatma unsuruna işaret etmekte olup, fiyatların bu şekilde artırılması haksız ticari uygulama olarak değerlendirilmiştir. Bakanlık tarafından yapılan basın açıklamasında bu düzenlemeyle gerek tüketicilerin, gerekse işletmelerin korunmasının amaçlandığı vurgulanmıştır⁴. Ancak yapılan değişiklik, aldatma iradesinin varlığına bağlı olması ve sadece satış fiyatı bakımından tüketicilere hitap etmesi nedeniyle uygulama sahasının dar olduğu gerekçesiyle eleştirilmiştir⁵.

³ RG T. 31.08.2018, S. 30521.

⁴ Konuyla ilgili Ticaret Bakanlığının basın açıklaması şöyledir: “Bilindiği üzere, döviz kurlarındaki yükselişler bazı mal ve hizmet maliyetlerini etkilemediği halde döviz kaynaklı maliyet artışı iddiasıyla fiyatlarını artıran işletmelere karşı... tüketicilerimizin korunması ve aynı zamanda haksız rekabet karşısında işletmelerimizin zarar görmemesi için gerekli önlemlerin alınması zorunlu hale gelmiştir... Bu düzenlemenin... asıl amacı, hem haksız fiyat artışları ile mağdur edilen tüketicilerin, hem de haksız rekabet karşısında dürüst ticaret prensiplerine bağlı olarak faaliyet gösteren işletmelerin korunmasıdır.” Kaynak: <https://ticaret.gov.tr/haberler/haksiz-fiyat-artislarinin-denetlenmesi-hakkinda-basin-aciklamasi> (Erişim Tarihi: 05.03.2022). Bu açıklamadan hareketle fahiş fiyatlara karşı korunan hedef kitlenin aslen tüketiciler olduğu, işletmelerin ise salt fahiş fiyatlardan ziyade Yönetmelikte bahsi geçen şekilde fiyat artışı yapan diğer işletmelerin yol açtığı haksız rekabet karşısında korunmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

⁵ **Akçaoğlu**, Vahdet Deniz: Perakende Ticarete Yeni Dönem: Fahiş Fiyat, Stokçuluk ve Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Düzenlemelerine Yönelik Bir Analiz, 02.06.2020, <https://www.procompliance.net/perakende-ticarete-yeni-donem-fahis-fiyat-stokculuk->

B. Fiyat Etiketleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde yapılan değişiklikten kısa bir süre sonra, fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında Fiyat Etiketleri Yönetmeliğinde⁶ de değişiklik yapılmıştır. Tüketicilerin bilgilendirilmesine yönelik bir müessese olan fiyat etiketlerinde bulunması zorunlu hususlar, Fiyat Etiketleri Yönetmeliğinin 5/2. maddesinde sayılmıştır. Eylül 2018 tarihinde Fiyat Etiketleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikle⁷ fiyat etiketlerinde bulunması gereken bilgiler arasına, “*malın satış fiyatı ve birim fiyatının uygulanmaya başlandığı tarih*” ile “*üretim yeri Türkiye olan mallar için Bakanlıkça tespit ve ilan edilen şekil, logo veya işaret*” eklenmiştir. Konuya ilişkin olarak ayrıca Ekim 2018 tarihinde Fiyat Etiketlerinde Yerli Üretim Logosu Kullanımına İlişkin Tebliğ yayınlanmıştır⁸. Fiyat Etiketleri Yönetmeliğinde Temmuz 2019 tarihinde yapılan başka bir değişiklikle⁹ de daha önceki değişiklikle getirilen “*üretim yeri Türkiye olan mallar için Bakanlıkça tespit ve ilan edilen şekil, logo veya işaret*”, kısaca “*yerli üretim logosu*” olarak tanımlanmıştır.

Malın satış fiyatının uygulanmaya başlandığı tarihin fiyat etiketlerinde gösterilmesiyle birlikte, fiyatın en son değiştirildiği tarih bilgisi de etikette yer almaya başlamıştır. Denetimler sırasında fiyat değişim tarihine bakılarak fiyat artışının yapıldığı dönemde geçerli olan döviz kurları incelenecek, kurlarda bir artış olmamasına rağmen kurdan etkileniyormuşçasına yapılan fiyat artışları daha kolay tespit edilebilecektir. Öte yandan, malın üretim yerini esas alan yerli üretim logosu şartı gereği, üretici firmanın yabancı sermayeli olup olmadığına bakılmaksızın Türkiye’de üretilen ve satılan tüm malların fiyat etiketlerinde yerli üretim logosu yer alacaktır¹⁰. Yerli üretim logosunun yer almadığı mallar ithal mal niteliğinde olacağından kurlarda yaşanan artışlar, bu malların satış fiyatındaki artışları haklı kılabilecektir.

ve-haksiz-fiyat-degerlendirme-kurulu-duzenlemelerine-yonelik-bir-analiz/ (Erişim Tarihi: 05.03.2022). Belirtmek gerekir ki Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğindeki 19. bent, Şubat 2022 tarihinde yapılan bir değişiklikle yürürlükten kaldırılmıştır. RG T. 01.02.2022, S. 31737.

⁶ RG T. 28.06.2014, S. 29044.

⁷ RG T. 18.09.2018, S. 30539.

⁸ RG T. 05.10.2018, S. 30556.

⁹ RG T. 27.07.2019, S. 30844.

¹⁰ Konuyla ilgili Ticaret Bakanlığının açıklaması için bkz. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ticaret-bakanligi-yerli-uretim-logosu-kullanilmasi-zorunludur/1273369> (Erişim Tarihi: 05.03.2022).

Ancak yurtdışından ithal edilmeyen malların fiyatlarındaki artışlar doğrudan kurlardaki artışla açıklanamayacağından, maliyetlerin artmamasına rağmen kurdan etkileniyormuşçasına yapılan fiyat artışları daha kolay tespit edilebilecektir.

C. 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun

Nisan 2020 tarihinde 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun¹¹ (“7244 sayılı Kanun”) ile fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında önemli bir adım atılmıştır. Özel bir kanun niteliğindeki 7244 sayılı Kanunla ilk kez “fahiş fiyat artışı” kavramı mevzuata girmiştir¹². 7244 sayılı Kanun ile 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna (“6585 sayılı Kanun”) bir madde eklenmek suretiyle fahiş fiyat artışları ve stokçuluk yasaklanmıştır. Ek 1. maddenin 1. fıkrası uyarınca “*Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından bir mal veya hizmetin satış fiyatında fahiş artış yapılamaz.*” Ek olarak, 7244 sayılı Kanunla fahiş fiyat artışı ve stokçuluk fiillerine yönelik düzenlemeler yapmak ve her türlü tedbiri almak, denetim ve incelemelerde bulunmak ve idari para cezası uygulamak üzere Ticaret Bakanlığı bünyesinde “Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu” (“HFDK” veya “Kurul”) kurulmuştur. Bu bağlamda HFDK, fahiş fiyat artışı yapan işletmelere 10.000 TL’den 100.000 TL’ye¹³; stokçuluk yapan işletmelere ise 100.000 TL’den 2.000.000 TL’ye kadar idari para cezası verebilir (6585 sayılı Kanun m.18/1-(1))¹⁴.

D. Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği

7244 sayılı Kanunda HFDK’nın görevleri, çalışma usul ve esasları, sekretarya hizmetleri ve diğer hususların, Ticaret Bakanlığının çıkaracağı bir

¹¹ RG T. 17.04.2020, S. 31102.

¹² Fahiş fiyat artışlarıyla mücadele edebilmek adına bazı ülkeler meseleyi yürürlükteki tüketici veya rekabetin korunmasına ilişkin mevzuatları çerçevesinde ele almaktayken, Türkiye de dâhil olmak üzere diğer ülkeler konuya ilişkin özel kanunlar ya da düzenleyici işlemler yapma yöntemini tercih etmiştir. **Söyler**, s. 468. 7244 sayılı Kanun da bu bağlamda fahiş fiyatlarla mücadelede özel bir kanun niteliğindedir.

¹³ 2022 yılı için bu cezalar sırasıyla 14.860 TL ile 143.860 TL olarak uygulanmaktadır.

¹⁴ 6585 sayılı Kanunun ilk halinde stokçuluk için öngörülen idari para cezası 50.000 TL’den 500.000 TL’ye kadar iken, 7350 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle bu cezalar 100.000 TL’den 2.000.000 TL’ye olacak şekilde artırılmıştır. Fahiş fiyat artışı için öngörülen cezada ise bugüne kadar herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir (Ek m.1/6). Bu doğrultuda Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği (“HFDK Yönetmeliği”), Mayıs 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁵. HFDK Yönetmeliğinde ağırlıklı olarak HFDK’nın yapısı ile çalışma esasları düzenlenmekle birlikte, 7244 sayılı Kanunda düzenlenen bazı anahtar kavramlara ilişkin de birtakım yol gösterici esaslara yer verilmiştir. Bunlardan en önemlisi “fahiş fiyat artışı” kavramının tanımlanmasıdır. Buna göre fahiş fiyat artışı, “*Olağanüstü hal, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından satışa sunulan ve kamunun beslenme, sağlıklı yaşama ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için zorunlu olan mal ve hizmetlerin fiyatında girdi ve diğer üretim maliyetlerindeki artış gibi haklı bir sebebe dayanmaksızın yapılan aşırı ve adil olmayan artış*”¹⁶ ifade etmektedir (m.3/1-(ç)). Böylece 7244 sayılı Kanunla tanımlanmamış olan fahiş fiyat artışı kavramından ne anlaşılması gerektiği yönetmelikle ortaya konulmuştur.

HFDK Yönetmeliğindeki fahiş fiyat artışı tanımı; muğlak olduğu, HFDK’ya geniş bir takdir yetkisi tanıdığı ve genel olarak serbest piyasa ekonomisinin temel ilkeleriyle örtüşmediği gerekçeleriyle eleştirilmiştir¹⁶. Fiyatlardaki artışın hangi eşikten veya orandan sonra fahiş sayılacağına belli olmadığına, her bir mal veya hizmete ilişkin ekonomik parametrelerin farklı olabileceğinden bir ürüne yönelik fiyat artışı fahiş sayılabilecekken başka bir üründe bu oranın fahiş fiyat sayılmayabileceğine dikkat çekilmiş ve değerlendirmenin somut olay özelinde ve disiplinler arası bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir¹⁷. 7244 sayılı Kanunun aksine, HFDK Yönetmeliğinde fahiş fiyat artışı için zaman bakımından bir uygulama alanı belirlenmiştir. Buna göre fiyatlardaki artışlar, ancak “*olağanüstü hal, afet, ekonomik dalgalanma dönemleri ve diğer acil durumlarda*” fahiş olarak değerlendirilebilecektir¹⁸. Buradan hareketle adı geçen durumların söz konusu

¹⁵ RG T. 28.05.2020, S. 31138.

¹⁶ Kaynak: <https://www.ari.av.tr/tr/2020/06/09/haksiz-fiyat-degerlendirme-kurulu-yonetmeligine-dair-bilgi-notu/> (Erişim Tarihi: 10.03.2022).

¹⁷ **Gündoğdu, Gökmen/Cantürk, Barış**: Korona Virüs Salgınına Çerçevesinde İhdas Edilen Yeni Bir Kurum Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu, *Lexpera* 02.06.2020, <https://blog.lexpera.com.tr/korona-virus-salginini-cercevesinde-ihdas-edilen-yeni-bir-kurum-haksiz-fiyat-degerlendirme-kurulu/> (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

¹⁸ Ticaret Bakanlığınca yapılan açıklamada da HFDK’nın “*olağan dışı durumlarda özellikle temel ihtiyaç maddeleriyle ilgili yaşanan sorunları çözmek için*” faaliyet göstereceği kamuoyuyla paylaşılmıştır. Kaynak: <https://iticaret.ticaret.gov.tr/haberler/haksiz-fiyat-degerlendirme-kurulu-olusturuldu> (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

olmadığı, başka bir deyişle “olağan” dönemlerde fiyatlarda yaşanacak fahiş artışların HFDK’nın görev alanı dışında kalacağı söylenebilir¹⁹.

Ek olarak, HFDK Yönetmeliğinde fahiş fiyat artışlarına konu olabilecek birtakım ürün kategorileri de belirlenmiştir. Yönetmelikte fahiş fiyat artışlarının, “*beslenme, sağlıklı yaşama ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için zorunlu olan mal ve hizmetler*” açısından söz konusu olabileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla fahiş fiyat artışı her türlü mal veya hizmet için değil, sadece gıda, sağlık gibi alanlardaki mal ve hizmetler açısından söz konusu olabilecektir. HFDK Yönetmeliğinin salgın ortamında yürürlüğe girdiği ve uygulama alanının olağanüstü durumlarla sınırlı tutulduğu dikkate alındığında, ürün kategorilerinin belirlenmiş olması anlaşılabilir. Zira HFDK Yönetmeliği öncesinde fahiş fiyat artışı gerekçesiyle işletmelere verilen cezalar da ağırlıklı maske, dezenfektan ve kolonya gibi belli ürün gruplarına ilişkin olmuştur²⁰. Öte yandan, HFDK Yönetmeliğinin geçici 1. maddesinde, 7244 sayılı Kanunun HFDK’ya ilişkin hükümlerinin yürürlüğe girdiği 17.04.2020 tarihinden önce Bakanlığa yapılan fahiş fiyat kaynaklı başvuruların Reklam Kurulu tarafından sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla HFDK Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesiyle birlikte fahiş fiyat artışlarıyla mücadele görevi Reklam Kurulundan alınarak HFDK’ya verilmiştir.

II. FAHİŞ FİYATLARLA MÜCADELE KAPSAMINDA TTK’DA KULLANILABİLECEK ENSTRÜMANLAR

Önceki bölümde incelendiği üzere fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında ilk kez tüketici hukuku kapsamında aksiyon alınmış, akabinde ise bu amaç doğrultusunda özel bir kanun çıkarılmıştır. Bununla birlikte, tacirlerin veya tüketici sıfatını haiz olmayan diğer kişilerin korunabilmesi adına TTK

¹⁹ “Diğer acil durumların” kapsamının geniş olduğu, mesela Covid-19’un yol açtığı salgın ortamının da bu kapsamda değerlendirildiği görüşü için bkz. **Akçaoğlu**, <https://www.procompliance.net/perakende-ticarette-yeni-donem-fahis-fiyat-stokculuk-ve-haksiz-fiyat-degerlendirme-kurulu-duzenlemelerine-yonelik-bir-analiz/> (Erişim Tarihi: 09.03.2022). “Ekonomik dalgalanma dönemi” ibaresinin anlamının da bu bağlamda çok net olmadığı, bu durumun HFDK Yönetmeliğinin uygulama alanına ilişkin belirsizlik yarattığı ifade edilmiştir. **Söyler**, s. 477-478.

²⁰ Ticaret Bakanlığınca yayınlanan bir istatistiğe göre Covid-19 salgının başladığı dönemde Reklam Kurulu tarafından fahiş fiyat gerekçesiyle inceleme konusu yapılan ürünlerin 111’ini maske, 36’sını dezenfektan, 26’sını kolonya, 6’sını gıda ürünleri ve birini ise ıslak mendil oluşturmuştur. Kaynak: <https://covid19.ticaret.gov.tr/tuketici/haber/fahis-fiyat-artisi-tespit-edilen-firmalara-verilen-cezalar-aciklandi> (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

uyarınca bir düzenleme yapılması yoluna ise gidilmemiştir. Bu durum karşısında fahiş fiyatlara karşı verilen mücadeleye, TTK'nın da devreye sokulması suretiyle destek verilip verilemeyeceği sorusu akıllara gelmektedir. Bu doğrultuda TTK'nın fahiş fiyatlarla mücadele için uygun bir araç olup olmadığı, TTK'da yer alan enstrümanların fahiş fiyatları önlemek üzere kullanılıp kullanılmayacağı incelenmelidir. Esasen TTK, fiyatlara doğrudan müdahale öngören bir kanun olmadığı gibi, TTK'nın düzenleme alanı da fiyatlara müdahale değildir. Bununla birlikte, TTK'nın genel sistematığı içerisinde fiyatlara ve fiyatlama davranışlarına yön vermek bağlamında kendisinden yararlanılma potansiyeline sahip iki müessese bulunmaktadır: (i) TTK m.54 vd. hükümlerinde düzenlenen haksız rekabet ve (ii) TTK m.1530/1'de yer alan yasak ve en yüksek sınırı aşan işlemler. Bu bölümde TTK'da düzenlenen bu iki müessesenin fahiş fiyatlarla ilgili olabilecek boyutları incelenmektedir.

A. Haksız Rekabet

1. Genel Olarak Haksız Rekabet

TTK m.54/2 uyarınca “*Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır.*” Haksız rekabet hukukunda yaptırıma bağlanan davranış ve uygulamalar; rekabet ortamını, piyasayı, kısaca ticari hayatı etkileyen veya etkileme ihtimali olan davranış ve uygulamalardır²¹. Mevzuatımızdaki 1986 tarihli Haksız Rekabete Karşı Federal Kanuna benzer biçimde²², TTK'nın 54/2. maddesinde genel bir yasaklayıcı hüküm düzenlendikten sonra, 55. maddede birtakım haksız rekabet örneklerine yer verilmiştir. 55. madde, başlıca haksız rekabet halleri olarak altı üst başlık öngördükten sonra her bir başlık altında somut birtakım örnekler içermektedir. TTK m.55'de sayılan davranışlar doğrudan haksız rekabete vücut vermekte olup, bu örnekler açısından 54/2. maddedeki genel hükme göre ayrıca bir değerlendiril-

²¹ **Ülgen**, Hüseyin/**Helvacı**, Mehmet/**Kaya**, Arslan/**Nomer Ertan**, N. Fusun: Ticari İşletme Hukuku, 8. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2022, s. 348.

²² *Bundesgesetz vom 19. Dezember 1986 gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG) AS 1988 223*. Bu kanunun 2. maddesinde haksız rekabet genel olarak tanımlandıktan sonra, 3 vd. maddelerinde spesifik birtakım haksız rekabet hallerine yer verilmiştir. **Jung**, Peter/**Spitz**, Philippe: *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*, 2. Auflage, Stämpfli Verlag, Bern 2016.

dirme yapılmasına gerek bulunmamaktadır²³. Öte yandan, TTK m.54/2 hükümünün kapsamına giren, ancak TTK m.55’de sayılmamış bulunan bir davranış da haksız rekabet oluşturabilir²⁴. Aşağıda fahiş fiyatlarla mücadele noktasında gündeme gelebilecek haksız rekabet halleri olarak TTK m.55/1-(a) kapsamında “dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar” ile TTK m.55/1-(e) uyarınca “iş şartlarına uymama” ele alınmaktadır.

2. Dürüstlük Kuralına Aykırılık Nedeniyle Haksız Rekabet

TTK m.55/1’de sayılan haksız rekabet halleri arasında fiyatlara ve fiyatlandırma davranışlarına etki edebilecek ilk ve en geniş kategori, (a) bendini oluşturan “dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar”dır. TTK m.55/1-(a)’da açıkça “fiyat” ibaresi geçen alt bentler ve bu bentlerde düzenlenen durumların fahiş fiyatlarla mücadele boyutu aşağıda ayrı ayrı incelenmektedir.

a. Kötülüme

TTK m.55/1-(a)-(1) uyarınca “Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek” haksız rekabet oluşturmaktadır. Bu alt bentte düzenlenen haksız rekabet hali, genel olarak “kötüleme” olarak isimlendirilmektedir. Başkalarını (genellikle de rakipleri) kötülemek üzere yapılan yanlış veya yanıltıcı ya da gereksiz yere incitici beyanlar dürüstlük kuralına aykırılık oluşturmaktadır. Kötülüme; değersiz bulma, aşağılama, kınama, ayıplama veya diğer bir suretle olumsuz yargı yaratmaktır²⁵.

²³ **Bozer**, Ali/**Göle**, Celal: Ticari İşletme Hukuku, 7. Bası, BTHAE Yayınları, Ankara 2021, s. 238; **Arkan**, Sabih: Ticari İşletme Hukuku, 28. Bası, BTHAE Yayınları, Ankara 2022, s. 354; **Kendigelen**, Abuzer: Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler, 3. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 82; **Bahtiyar**, Mehmet: Ticari İşletme Hukuku, 21. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 179; **Nomer Ertan**, N. Füsün: Haksız Rekabet Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 97-98; **Aslan**, İ. Yılmaz: Ticaret Hukuku Dersleri, 14. Bası, Ekin Kitabevi, Bursa 2021, s. 125; **Berzek**, Ayşe Nur: Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 11. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 85; **Dinç**, Serhan: Türk Ticaret Kanununa Göre Haksız Rekabet Halleri ve Buna İlişkin Davalar, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 29; **Uzun Şenol**, Pınar: Haksız Rekabet ile Rekabetin Korunması Alanları Arasındaki Hukuki İlişki, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022, s. 71.

²⁴ **Ülgen/Helvaci/Kaya/Nomer Ertan**, s. 351; **Şener**, Oruç Hami: Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 593-594; **Erdil**, Engin: Haksız Rekabet Hukuku, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 81.

²⁵ **Erdil**, s. 88.

Madde gerekçesinde ifade edildiği üzere kötüleme; karalama, perdeleme, değerini küçümsetme veya düşürme şeklinde gerçekleşebilir. Esas itibarıyla açıklamalar yoluyla gerçekleşebilecek kötülemenin, belli bir kişiye yönelmesi ve o kişinin ticari hayatını olumsuz etkilemesi gerekmektedir²⁶. Örneğin bir işletme hakkında gerçek olmadığı halde iflas ettiği veya haciz işlemi başlatıldığı ya da o işletmede kaçak işçi çalıştırıldığı yönündeki açıklamalar kötüleme teşkil eder²⁷. İşletmenin kendisi veya sahibi kötülenebileceği gibi o işletmeye ait unsurlar, örneğin mal veya hizmetleri, iş ve işlemleri vs. de kötülenebilir. 6762 sayılı TTK'nın, 6102 sayılı TTK'nın m.55/1-(a)-(1) hükmünü karşılayan 57/1. maddesinde "fiyat" ibaresine yer verilmemiştir. 6102 sayılı TTK'da ise kötülenecek unsurlar arasına fiyat da dâhil edilmiştir.

Fiyatların kötülenmesi daha çok fiyatların seviyesiyle ilgilidir. Fiyatların olması gerektiği ileri sürülen seviyeden daha yüksek ya da daha düşük olması, kötülemenin hedefi olabilir. Örneğin fiyatların olması gerekenden daha düşük olduğundan hareketle rakiplerin maliyetleri kısıtına, ürettikleri ürünlerin kalitesiz olduğuna yönelik gerçek dışı beyanlar haksız rekabet oluşturabilir. Fiyatların düşük olmasının kötülemenin hedefi olması halinde aslında kötülenenin, o fiyatlarla sunulan mal ve hizmetlerin kalitesi olduğu söylenebilir²⁸. Bununla birlikte kötüleme, fiyatların fahiş olmasından da kaynaklanabilir²⁹. Hatta fiyatların düşük olmasının tüketicilerin lehine bir durum olması karşısında, düşük fiyatlara nazaran fahiş fiyatların kötülenecek tarafı daha fazladır. Bu bağlamda fiyatlarının fahiş olduğundan hareketle, rakiplerin "vurguncu" veya "fırsatçı" olduğunun ya da halkı "soyduğunun"

²⁶ **Bozer/Göle**, s. 239.

²⁷ **Erdil**, s. 89.

²⁸ Öğretide bir görüşe göre fiyat, kötüleme açısından başlı başına bir unsur olmayıp, mal ve hizmetlerin kalitesi, imalat malzemesi ve imalat teknolojisi gibi diğer özellikleriyle birlikte değerlendirilmelidir. Bu görüş uyarınca malların fiyatının kötülenmesi, o malın emtiasının (yani kendisinin veya kalitesinin) kötülenmesi anlamına gelmektedir. **Aksoy**, Mehmet Ali: Haksız Rekabet Halleri ve Haksız Rekabetin Tespiti, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011, s. 89-90. Düşüncemize göre bu görüşe katılmak mümkün değildir. Şöyle ki fiyatın kötülenmesinin malın kalitesiyle ilgili bir boyutu olsa da fiyatlar pekâlâ kaliteden bağımsız olarak da kötülenebilir. Özellikle fahiş fiyat durumunda esas kötülenen, malın kalitesinden ziyade fiyatının ulaştığı seviyedir.

²⁹ Yargıtay bir kararında, bir televizyon dizisi kapsamında bir işletmenin ürettiği bir malın pahalı olduğu ve benzer kalitede daha uygun fiyatlı başka malların da bulunduğu, bu durumun israfa yol açtığı şeklindeki hiçbir somut veriye dayanmayan beyanların, tüketicilerin ilgili malın pahalı olduğu düşüncesiyle onu tercih etmeme riski taşıyabileceği gerekçesiyle kötüleme suretiyle haksız rekabet oluşturduğuna hükmetmiştir. Yarg. 11. HD, T.10.10.2019, E.2018/5202, K.2019/6452 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

iddia veya ima edilmesi haksız rekabet oluşturabilir. Öğretide bir işletmenin ürettiği gömlekler için “*ey tüketici bu ürüne bu fiyatla sizi kazıkıyorlar*” şeklindeki açıklamaların haksız rekabet oluşturabileceği ifade edilmiştir³⁰. Hatta rakiplerin fiyatlarının, sırf piyasa koşullarında olması gerekenden daha yüksek olduğu gerekçesiyle fahiş olarak nitelendirilmesi bile pekâlâ gereksiz yere incitici bir beyan oluşturabilir³¹.

b. Gerçek Dışı veya Yanıltıcı Açıklamalarla Kendisini veya Üçüncü Kişiyi Rekabette Avantajlı Duruma Getirmek

TTK m.55/1-(a)-(2) uyarınca “*Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek*” haksız rekabet oluşturmaktadır. Bu alt bent kapsamında önceki alt bendden farklı olarak kişinin başkaları hakkında değil; kendisi, malları, fiyatları vs. hakkında yanlış veya yanıltıcı beyanları söz konusu olup, bu beyanlar suretiyle kişi, kendini veya üçüncü bir kişiyi rekabette avantajlı duruma getirmeye çalışmaktadır. Burada kötülemeden ziyade övme, yüceltme gibi bir durum söz konusu olup, bu durum yanlış veya yanıltıcı beyanlar suretiyle gerçekleştirilmektedir. Kötülemede yapılan açıklama başkaları hakkında olumsuz içerik iken, bu alt bendde düzenlenen haksız rekabet halinde kişi, yine yanlış veya yanıltıcı açıklama yapmakla birlikte bu açıklamanın içeriği olumsuz değil, aksine olumludur³². Yine 6762 sayılı TTK’dan farklı olarak, 6102 sayılı TTK m.55/1-(a)-(2) kapsamında da haksız rekabet oluşturan yanlış veya yanıltıcı beyanların fiyatlara ilişkin olması mümkündür.

TTK m.55/1-(a)-(1) kapsamında başkalarının fiyatları hakkında yanlış veya yanıltıcı açıklamalar, onların fiyatlarının olması gereken seviyeden

³⁰ **Erdil**, s. 128. Bu bağlamda öğretide verilen diğer bir haksız rekabet örneği de bir inşaat şirketinin, rakipleri tarafından satılan konutların piyasa fiyatlarından çok yüksek olduğunu basın yoluyla beyan etmesidir. **Suluk, Cahit/Karasu, Rauf/Nal**, Temel: Fikri Mülkiyet Hukuku, 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, s. 417.

³¹ Gereksiz yere incitici açıklamalar, içeriği doğru olmakla birlikte, ölçüsüz bir şekilde ve amacını aşarak kişinin kendisi, faaliyetleri, iş ürünleri vs. hakkında olumsuz bir intiba yaratan beyanlardır. Gereksiz yere incitici olup olmadığının tespitinde kullanılacak ölçüt, açıklamanın orta yetenekteki olağan muhatapınca algılanma şeklidir. **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 352. Bu bağlamda bir kişinin, rakiplerinin fiyatlarının fahiş olduğunu açıklamasının, özellikle derin ekonomik kriz ortamlarında ekonomik sıkıntılar çeken orta yetenekli olağan muhatapları nezdinde yaratacağı infial düşünüldüğünde, gereksiz yere incitici bir beyan olabileceği söylenebilir.

³² **Erdil**, s. 132.

daha düşük veya ucuz olduğu, böylece mallarının kalitesiz olduğu imasını içerebileceği gibi, fiyatlarının fahiş olduğu şeklinde de tezahür edebilir. Buna karşılık, TTK m.55/1-(a)-(2) kapsamında kişinin kendi veya üçüncü kişilerin malları hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunması, daha ziyade bu malların fiyatının düşük, ucuz, makul vs. olduğu ya da mallarının daha kaliteli olduğu şeklinde gerçekleşebilir³³. Zira kişinin kendi mallarının fiyatı hakkında fahiş gibi bir nitelendirme yapması hayatın olağan akışına aykırı olacaktır. Kişi, başkalarının mallarının fiyatının fahiş olduğu izlenimi yaratarak onlara oranla kendisini rekabette avantajlı duruma getirebilir. Aynı eylemin üçüncü kişiler lehine yapılması da mümkündür. Örneğin bir bakkalın, mallarını çok uygun fiyatlarla ve düşük kârlarla halka sunduğunu, hâlbuki aynı mahalledeki bir zincir marketin böyle hareket etmediğini, bu nedenle müşterilerin kendisinden veya diğer mahalle bakkallarından (yani üçüncü kişilerden) alışveriş yapmayı tercih etmelerinin yararlarına olacağını ifade etmesi bu bent kapsamına girebilir³⁴. Öte yandan kişinin, uyguladığı fahiş fiyatların fahiş olmadığına dair yanlış veya yanıltıcı beyanları da bu alt bent kapsamında değerlendirilebilir.

c. Karşılaştırmalı Reklamlar

TTK m.55/1-(a)-(5) uyarınca “Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınırlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek” haksız rekabet sayılmaktadır. Bu alt bent, TTK m.55/1-(a)-(1)’de yer alan kötülemenin “karşılaştırma” yapılması suretiyle gerçekleştirildiği özel bir türüdür. TTK m.55/1-(a)-(5)’de kişi bir taraftan kendisi, işletmesi, malları vs. hakkında yanlış, yanıltıcı açıklamalarda bulunurken, aynı zamanda kendisini veya üçüncü bir kişiyi rekabette ön

³³ Fahiş fiyatların rakipler açısından sonuç doğurması, fahiş fiyat artışı yapan işletmenin, kendi mal ve hizmetlerinin rakiplerinkinden daha kaliteli olduğunu dile getirmesi veya diğer gerçek dışı ya da yanıltıcı beyanları suretiyle rakiplerinin fahiş fiyatla satış yaptığını açıklaması durumunda ortaya çıkabilecektir. **Eryürek**, Güzel: Fiyat Üzerinden Haksız Rekabet, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 90-91.

³⁴ Reklam Kurulunun da bir kararına yansıyan “*Vatandaşla dalga geçmek herhalde böyle bir şey. Bizim Toptan satışta Ariel 4.5 kilogram toptan fiyatı 23.99 TL, Bizim Bakkal’larda aynı ürün Ariel 4.5 kg 19.90 perakende fiyatı. Yorum sizin. Uzaklarda aramayın. Mahalle bakkalınız size yeter*” şeklindeki beyanların, rakip işletmenin fiyatlarının yüksek olması sebebiyle vatandaşla dalga geçildiği algısı uyandırdığı, bu şekilde rakipleri gereksiz yere kötüleyerek haksız rekabet oluşturabileceği ileri sürülmüştür. **Eryürek**, s. 116.

plana çıkarmak için başkalarını araç olarak kullanmakta, bu uğurda karşılaştırma yapmakta ve karşılaştırma yaparken de başkalarını kötülemektedir³⁵. Madde gerekçesinde belirtildiği üzere karşılaştırmalı reklam, kural olarak dürüstlük kurallarına aykırı sayılmamış ve yasaklanmamış olup, hukuka aykırı olan, nesnel yönden gerçek dışı ve ölçüyü aşan abartılı karşılaştırmalı reklamdır. Haksız rekabet oluşturan karşılaştırmalı reklam; gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibi gereksiz yere kötüleyici veya rakibi sömürücü (rakibin tanınmışlığından yararlanacak) şekilde gerçekleştirilebilir³⁶.

TTK m.55/1-(a)-(5) uyarınca karşılaştırmaya ve karşılaştırmalı reklamlara konu olan unsurlardan biri de fiyattır. Madde gerekçesinde fiyatların, karşılaştırmalı reklamın özellikle konusunu oluşturduğu ve fiyat yoluyla karşılaştırmaların ucuzluk temelinde gerçekleşeceği belirtilmiştir. Gerçekten, mal ve hizmetlerin tüketicilerce tercih edilmesinde en başta dikkate alınacak unsurun fiyat olması sonucu, karşılaştırmaların da fiyat üzerinden ve fiyatların düşük olması ekseninde gerçekleşmesi normaldir. Madde gerekçesinde bu bağlamda birtakım örneklere de yer verilmiştir: “*Süper market (x)’den daha ucuz daha kaliteli*”, “*Deterjanımız tanıdığınız (X) değildir. Şüphesiz (X)’den daha ucuz, daha etkili, üstelik (X)’den daha çevreci*” ve “*Herkesinkinden daha ucuz ve sağlıklı*”³⁷. Burada kişi kendi veya üçüncü bir kişinin mallarının fiyatının ucuz olduğunu öne çıkarmakta, gerçeğe aykırı bir biçimde rakiplerinin aynı nitelikteki ve nicelikteki mallarının fiyatının fahiş ya da en azından pahalı olduğunu ima etmektedir. Örneğin bir kişinin kendi malları hakkında yaptığı “*X’den daha iyi, üstelik fiyatı da onunki gibi fahiş değil*” veya “*X’in fiyatına kanma, bizim ürünlerimizden şaşma*” şeklindeki reklamlar haksız rekabet oluşturabilir. Böylece hem karşılaştırma yapılmak suretiyle rakipler kötülenmekte, hem de rakiplerin tanınmışlığından yararlanılmaktadır.

³⁵ Erdil, s. 203.

³⁶ Erdil, s. 208-209; Suluk/Karasu/Nal, s. 422.

³⁷ Reklam Kurulu bir işletmenin reklamlarında kullandığı “*Televizyonda pahalı fiyata atlayacak kadar sazan mıyım?*”, “*Çamaşır makinesinde kazığa razı olacak kadar koyun muyum?*”, “*Fotoğraf makinesi alırken sağılacak inek miyim?*”, “*Cep telefonlarında kazık yiyecek kadar kuş beyinli miyim?*”, “*Bilgisayara fazla para ödeyecek kadar kaz kafalı mıyım?*” şeklindeki ifadelerin, alışverişlerinde o işletmeyi tercih etmeyen tüketicileri rencide edici ve küçük düşürücü olduğuna, ayrıca bu tarz reklamlarla aynı sektörde faaliyet gösteren diğer tüm işletmeleri de kötülediğine karar vermiştir. Eryürek, s. 99-100. Reklam Kurulunun kararına konu bu açıklamaların, rakiplere yönetildiği durumlarda rakiplerin fiyatlarının kötülenmesi gerekçesiyle haksız rekabet teşkil etmesi pekâlâ mümkündür.

d. Göstermelik (Mostra) ile Aldatma

Son olarak, TTK m.55/1-(a)-(6) uyarınca “Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak” haksız rekabet halleri arasında sayılmıştır. Madde gerekçesinde ifade edildiği üzere bu bendin konusu olan eylem, İsviçre öğretisinde “göstermelik (mostra) ile aldatma” veya “mostra ile avlama” diye adlandırılmaktadır. Bu örnekte seçilmiş bazı mallar (yani mostra), işletmeler tarafından birkaç kez³⁸ tedarik fiyatının³⁹ altında satışa sunulmakta ve bu husus ilanlarda özellikle öne çıkarılmakta, böylece müşterilerde o işletmenin sunduğu mallar hakkında daha ucuz, daha kaliteli gibi yanlış bir izlenim yaratılmaktadır. Göstermelik düşük fiyatlarla aldatılan (bir nevi avlanan) müşteriler, tedarik fiyatı altında sunulan ürünlerden ya sınırlı olarak yararlandırılmakta ya da hiç yararlandırılmamaktadır. Madde gerekçesinde hükmün uygulama alanı bulabilmesi için avlanan müşterinin nasıl kötüye kullanıldığının önemli olmadığını ifade edilmesi sonucu müşterilerin fiyat haricinde malların kalitesi, sınıfı veya özellikleri gibi başka unsurlarla da yanıltılması mümkündür.

İlk başta TTK m.55/1-(a)-(6)’nın fiyatların fahiş olmasından ziyade tedarik fiyatı altında olmasıyla ilgilendiği düşünülebilirse de adı geçen hükümle önlenmek istenen davranışlardan biri de mostra yoluyla aldatılan tüketicilerin daha yüksek fiyatlar ödememesidir. Düşük fiyat bir nevi yem gibi düşünüldüğünde düşük fiyatlarla yemlenen müşteriler, almak istedikleri mallar yerine daha yüksek fiyatlı başka malları satın almaya yönlendirilebilir. Böylece göstermelik olarak fiyatı düşürülen mallar yerine müşteriler, son tahlilde fiyatı yüksek diğer ürünleri almak durumunda kalabilir. Kendilerinde uyandırılan olumlu intiba nedeniyle müşteriler, fiyatını tam olarak bilmediği diğer malları da tereddütsüz bir şekilde satın alabilecektir⁴⁰. Bu hükmün uygulama alanı bulabilmesi için aldatma konusu malların tedarik fiyatı altında satılması şart olsa da bu mallar yerine müşterinin önüne sürülen malların fiyatının fahiş olması aranmamaktadır. Kaldı ki fiyatı fahiş kabul

³⁸ Tedarik fiyatının altında satışların birkaç kez yapılması şart olup, tek bir sefer yapılması yeterli değildir. Örneğin eski sezondan kalan veya defolu malların bir defaya mahsus olmak üzere tedarik fiyatının altında satılması bu anlamda haksız rekabet oluşturmaz. **Nomer Ertan**, s. 326; **Şener**, s. 612.

³⁹ Tedarik fiyatının altında satış, mal veya hizmetin satıcıya mal olduğu fiyattan daha düşük bir fiyata ve zararına satış yapılması anlamına gelmektedir. **Nomer Ertan**, s. 225.

⁴⁰ **Erdil**, s. 219-220.

edilse bile müşterinin almak istediği veya ilgilendiği mal, esasen fahiş fiyata konu olan değil, tedarik fiyatı altında satışa sunulan maldır. Burada tüketicilerin, diğer malların fahiş fiyatla satılmasından ziyade, almak istedikleri veya ilgi duydukları malı alamamaktan ya da başka bir malı almak durumunda kalmaktan şikâyet edeceği düşünülebilir.

3. İş Şartlarına Uymama Nedeniyle Haksız Rekabet

TTK m.55/1’de düzenlenen haksız rekabet hallerinden bir diğeri de “iş şartlarına uymamak”tır. TTK m.55/1-(e) uyarınca “*özellikle kanun veya sözleşmeyle, rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevrede olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur*”. Buna göre bir işin ya da mesleğin yapılması için geçerli olan iş şartlarına uyulmaması, diğer yasal sonuçları dışında, haksız rekabete yol açmaktadır. TTK’da iş şartları tanımlanmamış, diğer bentlerin aksine iş şartlarının neler olabileceğine ilişkin alt bentlere de yer verilmemiştir. Öğretide iş şartları, tüm iş hayatını kapsayan ve rakipler için de geçerli olan hukuki düzenlemeler olarak tanımlanmıştır⁴¹. İlgili piyasada faaliyet göstermek isteyen tüm işletmeler için geçerli olan, adeta “oyunun kuralları” niteliğini taşıyan hukuk kuralları iş şartlarını oluşturmaktadır⁴². İş hayatında geçerli olan hukuk kurallarına aykırı davranmak, iş şartlarına uymama olarak değerlendirilebilir⁴³. İş şartlarına aykırı davranmak; kanun veya sözleşme hükmü ya da meslek dalı kuralı olarak öngörülen yahut olağan uygulamalarla yerleşmiş olan iş şartlarını uygulamamak, bu şartlara aykırı eylemler ifa etmek veya uygulanması gereken iş şartlarına tepkisiz kalmak şeklinde gerçekleşebilir⁴⁴. Bu düzenlemeyle rakiplerin kanun, sözleşme veya ticari örf ve adet ile belirlenmiş iş şartlarına uymamak suretiyle haksız bir avantaj sağlamaları engellenmek istenmektedir⁴⁵.

Öğretide iş şartlarına uymama nedeniyle haksız rekabet oluşturabilecek durumlara verilen tipik örnekler arasında vergi verilmemesi veya kayıtsız işçi çalıştırılması⁴⁶, çalışma sürelerine uyulmaması⁴⁷, asgari ücretten daha

⁴¹ **Bozer/Göle**, s. 255.

⁴² **Özkan**, Ahmet Fatih: “İş Şartlarına Uymama Nedeniyle Haksız Rekabet Hali Olarak Fiyat Tarifelerine Aykırılık”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı 37, 2019, s. 139.

⁴³ **Poyraz**, Zeynelabidin: İş Şartlarına Uymamak Suretiyle Haksız Rekabet Hali, Legal Yayınları, İstanbul 2011, s. 64.

⁴⁴ **Erdil**, s. 285.

⁴⁵ Yarg. HGK, T.11.12.2018, E.2017/117, K.2018/1833 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁴⁶ **Aslan**, s. 137; **Bozer/Göle**, s. 255.

düşük ücretle işçi çalıştırılması⁴⁸, indirimli satış sezonu kurallarına veya zamanına uyulmaksızın satış yapılması⁴⁹, çevre ve gıda mevzuatına aykırı davranışlarda bulunulması⁵⁰ ve açılışı resmi bir makamın iznine tabi bir işyerinin söz konusu izin alınmadan açılması⁵¹ bulunmaktadır. Yargıtay kararlarında ise taşıma güzergâhında belediyece belirlenen araç sayısından fazla sayıda araçla taşımacılık yapılması⁵², üretim ruhsatı olmadan ekmek üretilmesi⁵³, bir ürünün Türkçe kullanım kılavuzu olmaksızın piyasaya sürülmesi⁵⁴, resmi kayıtlarda lokanta olarak gösterilen bir taşınmazda ruhsatsız düğün salonu işletilmesi⁵⁵, şehirlerarası yolcu taşıyan bir minibüs işletmecisinin kendi güzergâhına dâhil olmayan bir güzergâh üzerinde taşımacılık hizmeti vermesi⁵⁶ gibi eylemler, iş şartlarına uymama nedeniyle haksız rekabet olarak değerlendirilmiştir. İlâveten, Yargıtay kararları uyarınca resmi makamların belirlediği fiyat tarifelerine aykırılık da iş şartlarına uymama kapsamında haksız rekabet olarak değerlendirilmektedir⁵⁷.

Fiyat/ücret tarifeleri; kapsadıkları mal ve hizmetlere ilişkin olarak uygulanması gereken, ilgili malı satan veya hizmeti gören kişilerin, müşterilerinden talep edebileceği sabit, azami ya da asgari bedelleri içeren ve mevzuatta öngörülen kamu kuruluşları tarafından hazırlanan resmi nitelikteki tarifelerdir⁵⁸. Yargıtay'ın esnaf ve tacirler için olan azami fiyat tarifelerinde belirlenen fiyatların altında mal veya hizmet sunulmasını iş şartlarına

⁴⁷ **Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet:** Ticari İşletme Hukuku, 15. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s. 414; **Bozer/Göle,** s. 255; **Dinç,** s. 87.

⁴⁸ **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan,** s. 372.

⁴⁹ **Arkan,** s. 361; **Bahtiyar,** s. 185; **Eryürek,** s. 165.

⁵⁰ **Arkan,** s. 361.

⁵¹ **Suluk/Karasu/Nal,** s. 432.

⁵² Yarg. 11. HD, T.02.03.2020, E.2019/2866, K.2020/2223 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁵³ Yarg. 11. HD, T.07.10.2019, E.2018/5318, K.2019/6278 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁵⁴ Yarg. 11. HD, T.08.07.2013, E.2012/14895, K.2013/14465 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁵⁵ Yarg. 11. HD, T.09.05.2013, E.2012/9239, K.2013/9493 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁵⁶ Yarg. 11. HD, T.16.02.2004, E.2003/6762, K.2014/1317 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁵⁷ Bununla birlikte, fiyat tarifelerine aykırılığın iş şartlarına uymama yerine göstermelik ile aldatma olarak değerlendirildiği kararlara da rastlanmaktadır. Bkz. Yarg. 11. HD, T.28.02.2018, E.2016/7703, K.2018/1505; 11. HD, T.23.06.2014, E.2014/5946, K.2014/11805 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁵⁸ **Özkan,** s. 154.

uymama olarak nitelendirdiği, özellikle ekmek fırınları ve berberler hakkında verdiği çok sayıda kararı bulunmaktadır. Yargıtay'ın yerleşik içtihatları doğrultusunda tarifeye konu bir mal veya hizmetin satış fiyatının, maliyetinin altında belirlenmesi, iş şartlarına uymama nedeniyle haksız rekabete yol açmaktadır⁵⁹. Henüz bir Yargıtay kararına yansımaya da öğretide azami fiyat tarifelerinde belirtilen fiyatların üzerinde bir fiyatla mal veya hizmet sunulmasının da haksız rekabet oluşturacağı ifade edilmiştir⁶⁰. Fahiş fiyatlarla mücadele noktasında şayet fahiş fiyatla sunulduğu ileri sürülen bir mal veya hizmete ilişkin fiyat tarifesinin bulunması durumunda, özellikle azami fiyatın üzerinde bir fiyatla mal ve hizmet sunan işletmelere karşı iş şartlarına uymama gerekçesiyle haksız rekabet hükümlerinin işletilmesi düşünülebilir.

B. Yasak ve En Yüksek Sınırı Aşan İşlemler (TTK m.1530/1)

TTK'nın 1530(1). maddesi uyarınca “*Aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ve şartlar batıldır. Ancak, sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimler için kanunun veya yetkili makamların koymuş olduğu en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılır; sınırı aşan edimler hata ile yerine getirilmiş olmasa bile, geri alınır. Bu sınırlarda, Türk Borçlar Kanunu'nun 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi uygulanmaz.*” İş bu fıkra, öğretide nitelendirildiği biçimiyle “*yasak ve en yüksek sınırı aşan işlemler/sözleşmeler*”⁶¹ veya “*en yüksek sınırı aşan ticari işlemler*”⁶² açısından öngörülen yaptırımın, ticaret hukukundaki özel görünümünü düzenlemektedir. Fıkranın birinci cümlesinde ticari hükümlerle, yani TTK m.1/1 gereği TTK'daki hükümler ile bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümlerle yasaklanan işlemlerin batıl, yani “kesin hükümsüz” olduğu ifade edilmiştir. İkinci cümlede ise ticari hükümlerle belirlenen en yüksek sınırı aşan sözleşmeler açısından özel bir düzenleme yer verilmiştir.

⁵⁹ Yarg. 11. HD, T.11.06.2020, E.2019/3681, K.2020/2817; 11.HD, T.07.10.2019, E.2018/5175, K.2019/6250; 11. HD, T.26.11.2018, E.2017/1916, K.2018/7379; 11. HD, T.19.9.2018, E.2017/368, K.2018/5633; 11. HD, T.28.5.2018, E.2016/12332, K.2018/3995; 11. HD, T.14.03.2018, E.2016/7458, K.2018/1947; 11. HD, T.23.11.2016, E.2015/11728, K.2016/9020; 11. HD, T.25.10.2016, E.2015/11653, K.2016/8407 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁶⁰ Nomer Ertan, s. 346.

⁶¹ Bozer/Göle, s. 405; Aslan, s. 31.

⁶² Arkan, s. 98.

Madde gerekçesinde iş bu maddeyle ticari hükümlerde belirlenen sınırların aşılması halinde, sınırı aşan sözleşmelerin tümüyle geçersiz kılınması yerine, sınırın aşıldığı tutar veya kısımla sınırlı olarak kısmi geçersizlik öngörüldüğü ifade edilmiştir. Buna göre ticari hükümlerle yasaklanan bir konuda yapılan bir sözleşme, kanunla koyulan veya kanunun verdiği yetkiye dayanarak yetkili bir makamın koyduğu bir azami haddi aşıyorsa tümüyle geçersiz değil, kısmen geçersiz olacaktır. Sözleşmenin en yüksek haddi aşan kısmının geçersiz olması, en yüksek haddin altında kalan kısmın da geçersizliğine yol açmamaktadır. Taraflar en yüksek haddi aşan edimleri geri alabilirlerse de TBK m.27/2'den farklı olarak geçersiz kısım olmadan o sözleşmeyi yapmayacaklarını ileri sürerek sözleşmeyi tümüyle geçersiz kılamazlar. TTK m.1530/1, ekonomik bakımdan zor olanların çıkarlarını korumak amacıyla kabul edilmiştir⁶³. TTK m.1530/1'in amacının en yüksek haddi aşan sözleşmelerin alacaklısının, butlan yaptırımına başvurmak suretiyle işlem temelinin yokluğu korumasından istifade etmesinin önüne geçilmesi olduğu ifade edilmiştir⁶⁴.

III. FAHİŞ FİYATLARLA MÜCADELE KAPSAMINDA TTK'NİN UYGULANABİLİRLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Fahiş Fiyatlarla Mücadele Kapsamında Haksız Rekabet Hükümlerinin Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi

Haksız rekabetin fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında uygulanıp uygulanamayacağı konusunda ilk değerlendirilmesi gereken husus, bu mücadelenin uğruna verileceği hedef kitle açısından uygulanabilirliğidir. Haksız rekabet de dâhil olmak üzere TTK hükümlerinin tacirler arasındaki hukuki ilişkilere, örneğin ticari işletme niteliğindeki üretici, toptancı, perakendeci gibi birimler arasındaki sözleşmelere uygulanacağı kuşkusuzdur. Dolayısıyla hedef kitle açısından asıl tartışılması gereken, tüketiciler ile tacir olmayanlar açısından uygulanabilirliktir. Birinci bölümde incelendiği üzere fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında yapılan yasal ve idari düzenlemeler, ağırlıklı tüketicici hukuku bağlamında şekillendiğinden hâlihazırda tüketiciler fahiş fiyatlara karşı korunmaktadır. Bu bölümde tüketicilerin anılan düzenlemelere ek olarak TTK uyarınca da korunabilip korunamayacağı, fahiş fiyatlarla mücadeleye TTK uyarınca da katkı verilip verilemeyeceği incelenmektedir. Tacir olmayanlar açısından ise bu kişilerin tüketicici olmaması halinde tüketicici

⁶³ Arkan, s. 99.

⁶⁴ Karahmetoğlu, İsmail Özgün: "TTK M. 1530/1 Bağlamında Ticari Hükümlerle Yasaklanmış İşlemler", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Sayı 2, 2021, s. 569.

hukuku bağlamındaki korumadan yararlanamayacak olmaları sonucu, fahiş fiyatlarla mücadelede TTK'nın devreye girebilmesi önem arz edecektir. Hedef kitleye ek olarak, fahiş fiyat örneği özelinde haksız rekabet hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı sorusuna da yine bu bölümde yanıt aranmaktadır. Zira fahiş fiyatların TTK m.54 vd. hükümleri uyarınca haksız rekabete vücut vermemesi durumunda, fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında TTK'daki bu enstrümandan yararlanılamayacaktır.

1. Hedef Kitle Açısından Uygulanabilirlik

a. Tüketiciler Açısından Uygulanabilirlik

İlk olarak TTK'daki haksız rekabet hükümlerinin tüketicinin taraf olduğu işlemler açısından uygulanıp uygulanamayacağı ortaya konulmalıdır. Bu soruya olumlu yanıt verildiği takdirde tüketiciler, kendilerine fahiş fiyatla mal veya hizmet sunan işletmelere karşı haksız rekabet hükümleri uyarınca taleplerde bulunabileceklerdir. Öncelikle 6762 sayılı TTK'nın haksız rekabet hükümleri arasında tüketiciyi koruyucu haksız rekabet halleri bulunmamaktaydı. 6102 sayılı TTK'da ise tüketiciyi koruyucu birtakım haksız rekabet hallerine yer verilmiş, böylece tüketicinin haksız rekabet kurallarıyla da korunması düşüncesi kabul edilmiştir. Buradan hareketle tüketici mevzuatına ek olarak, TTK'nın da tüketicilere yönelik haksız rekabet niteliğindeki davranışlar karşısında kullanılmaya elverişli olduğu söylenebilir⁶⁵. İlaveten, yine 6762 sayılı TTK'nın aksine, 6102 sayılı TTK'da haksız rekabetin yalnızca rakipler arasında değil, aralarında rekabet ilişkisi bulunmasa dahi işletmeler ile müşterileri arasında gerçekleşebileceği kabul edilmiştir. Bu doğrultuda müşterilerin, dolayısıyla tüketicilerin⁶⁶ de haksız rekabet hükümlerinin konusu olması mümkündür. Bir tarafının tüketici olması nedeniyle tüketici işlemi olarak değerlendirilen işlere uygulanacak hükümler, bu işlerden doğan uyuşmazlıkların görüleceği mahkemeler gibi sorunlar dikkate alındığında TTK hükümlerinin tüketici işlemlerine uygulanması konusunun tartışmalı

⁶⁵ Öğretide Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde sayılan uygulamaların büyük çoğunluğunun aynı zamanda TTK m.55'de sayılan haksız rekabet hallerine de örnek teşkil ettiği, TTK m.55'de sayılan hallere dâhil edilmeyen uygulamaların ise haksız rekabet teşkil edip etmeyeceğinin TTK m.54/2 çerçevesinde tespit edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür. **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 365.

⁶⁶ Haksız rekabet açısından kanun koyucu, "tüketici" kavramı yerine "müşteri" kavramını bilinçli bir biçimde tercih etmiştir. Tüketici kavramının içeriği, müşteri kavramından daha dar olmakla birlikte, müşteri kavramı tüketiciyi de içine almaktadır. **Nomer Ertan**, s. 93-94. Haksız rekabetin yöneldiği hedef kitle arasına tüketicilerin de dâhil edilmesi sonucu, tüketiciler de haksız rekabet kurallarının muhatabı olabileceklerdir.

olduğunu⁶⁷, ancak teorik de olsa TTK m.54 vd. hükümlerinin uygulama alanı bulabileceğini belirtmekle yetiniyoruz.

b. Tacir Olmayanlar Açısından Uygulanabilirlik

Tartışılması gereken diğer husus, haksız rekabet hükümlerinin tacir olmayanlara uygulanıp uygulanamayacağıdır. Bu soruya olumlu yanıt verildiği takdirde esnaf, dernekler gibi tacir sıfatı bulunmayan gerçek veya tüzel kişileri konu edinen fahiş fiyat iddiaları karara bağlanabilecek, böylece fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında tüketici sıfatını haiz olmayan diğer kişiler de haksız rekabet hükümlerince korunabilecektir. Hâlihazırda tüketicilere yönelik düzenlemelerin bulunduğu düşünüldüğünde, esasen fahiş fiyatlarla mücadeleye TTK'nın katkı yapabileceği ihtimali de tam bu noktadadır. Tacir olmayanların durumu açısından adi iş - ticari iş ayrımı belirleyici olmaktadır. Öğretide bir görüş TTK'nın sadece ticari işlerden doğan haksız rekabet hallerine uygulanması gerektiğini savunmaktadır⁶⁸. Buna karşılık, bizim de katıldığımız diğer bir görüş ise haksız rekabet oluşturabilmesi için eylemin ticari iş niteliğinde olmasının veya tacirler tarafından yapılmasının zorunlu olmadığını, bu nedenle TTK'nın m.54 vd. hükümlerinin adi işlere de uygulanabileceğini kabul etmektedir⁶⁹. Yargıtay'ın geçmişte her iki görüşe de uygun kararları bulunmakla birlikte⁷⁰, HGK'nın verdiği bir kararın⁷¹ ardın-

⁶⁷ Konuyla ilgili olarak bkz. **Narbay**, Şafak/**Akkuş**, Muhammet: "Ticari İş Niteliğinin Belirlenmesi ve Ticari İş-Tüketici İşlemi Ayrımı", Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 823-881; **Bahtiyar**, Mehmet/**Biçer**, Levent: "Adi İş/Ticari İş/Tüketici İşlemi Ayrımı ve Bu Ayrımın Önemi", Cevdet Yavuz'a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 3, 2016, s. 395-436; **Ufuk**, Tekin: Tüketicilerin Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022.

⁶⁸ **Bahtiyar**, s. 177; **Dinç**, s. 23; **Uzun Şenol**, s. 30.

⁶⁹ **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 344; **Arkan**, s. 349; **Bozer/Göle**, s. 236; **Şener**, s. 589; **Poroy**, Reha/**Yasaman**, Hamdi: Ticari İşletme Hukuku, 19. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, s. 366-369; **Kayıhan**, Şaban: Ticari İşletme Hukuku, 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 252-253. Bu durum karşısında bazı yazarlar, adi işlere ilişkin haksız rekabeti düzenleyen TBK m.57 hükmünün uygulama alanının kalmadığını, hatta fiilen yürürlükten kalktığını ileri sürmüşlerdir. **Berzek**, s. 82; **Eryürek**, s. 34.

⁷⁰ Haksız rekabet hükümlerinin adi işlere uygulanamayacağı yönünde bkz. Yarg. 11. HD, T.15.05.1989, E.1988/2889, K.1989/2929 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022), Yarg. 11. HD, T.07.06.2007, E.2006/929, K.2007/8748 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022)). Haksız rekabet hükümlerinin tüm işlerle uygulanabileceği yönünde bkz. Yarg. 11. HD, T.21.02.2010, E.2008/9072, K.2010/591 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

⁷¹ Yarg. HGK, T.11.12.2018, E.2017/117, K.2018/1833 (Legalbank, Erişim Tarihi: 15.03.2022).

dan TTK'daki haksız rekabete ilişkin hükümlerin adi işlere de uygulanabileceği noktasında herhangi bir belirsizliğin kalmadığı savunulabilir. Şu halde şayet fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında haksız rekabet hükümlerinden yararlanılabilecekse, bu bağlamda herhangi bir uygulama alanı sorunu da yaşanmayacaktır.

2. Fahiş Fiyatlar Özelinde Uygulanabilirlik

Yukarıda haksız rekabet hükümlerinin gerek tüketicilerin, gerekse tacir olmayan diğer kişilerin tarafını oluşturduğu hukuki işlemler kapsamında uygulanabileceği sonucuna ulaşılmıştı. Bununla birlikte, söz konusu hükümlerin uygulama alanı bulabilmesi için fahiş fiyatların haksız rekabet oluşturup oluşturmadığı hususu da netleştirilmelidir. Öncelikle serbest piyasa ekonomilerinde bir mal veya hizmetin fiyatının artırılması, fiyat artışının ardında pek çok haklı sebep olabileceğinden başlı başına haksız rekabete yol açmaz. TTK da bu noktadan hareket etmiş ve sadece fiyat artırarak veya azaltarak mal ve hizmet sunulmasına, başka bir deyişle salt fiyatlarda gerçekleşen değişimlere doğrudan bir sonuç bağlamamıştır⁷². Dolayısıyla fiyatların fahiş olması, TTK m.54/2 kapsamında başlı başına bir haksız rekabet hali oluşturmaz. Şu halde fahiş fiyatların haksız rekabet oluşturabilmesi için TTK m.55'de sayılan hallerden birine dâhil olması gerekmektedir⁷³. İkinci bölümde incelendiği üzere TTK m.55'de pek çok haksız rekabet örneği sayılmışsa da fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında gündeme gelebilecek haksız rekabet halleri arasında dürüstlük kuralına aykırılık ile iş şartlarına uymama öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda haksız rekabete vücut verebilmesi için fahiş fiyat artışları, ya dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde yapılmalı ya

⁷² **Kesici**, Buğra/**Sorgun**, Furkan: Covid-19 Döneminde Fiyat Artışlarına Rekabet ve Haksız Rekabet Hukuku Enstrümanları ile Ne Şekilde Müdahale Edilir? *Lexpera* 08.05.2020, <https://blog.lexpera.com.tr/covid-19-salgini-doneminde-gerceklesen-fiyat-artislarina-rekabet-ve-haksiz-rekabet-hukuku-enstrumanlari-ile-ne-sekilde-mudahale-edilebilir/> (Erişim Tarihi: 15.06.2022).

⁷³ Bazı yazarlarca tek başına girdi maliyeti ve döviz kuru artışı gibi fiyat değişimlerinden etkilenmek suretiyle mal ve hizmetler hakkında fiyat belirlemenin haksız rekabet oluşturmayacağı, zira serbest ticaret ve rekabet özgürlüğünün kabul edildiği ekonomi ve hukuk sistemlerinde her işletmenin mal ve hizmetlerinin fiyatını belirlemede özgür olduğu haklı olarak vurgulanmıştır. Bu nedenle fiyata ilişkin eylemin haksız rekabet olarak nitelendirilebilmesi için başkaca faktörlere ihtiyaç olduğu, örneğin ilgili mal veya hizmete ilişkin bir fiyat teklifi sunulması veya reklamlarda fiyatın gösterilmesine rağmen gerçek satış fiyatının farklı olması (yani reklam veya ilanlarda yer alan fiyat ile satış fiyatının farklı olması) ya da fiyata ilişkin genel olarak gerçek dışı açıklamalarda bulunulması halinde bunun haksız rekabet teşkil edebileceği ileri sürülmüştür. **Eryürek**, s. 111-112.

da tüm iş hayatını kapsayan ve rakipler için de geçerli olan iş şartlarına aykırılık oluşturmaktadır.

a. Dürüstlük Kuralına Aykırılık Nedeniyle Haksız Rekabet Açısından

TTK m.55/1-(a)'da düzenlendiği biçimiyle dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle haksız rekabet, kural olarak fiyatlara ve fiyatlama davranışlarına etki edebilecek nitelikte bir müessesedir. İş bu maddedeki (1), (2), (5) ve (6) nolu alt bentlerde açıkça “fiyat” ibaresinin zikredilmesi de bunun bir göstergesidir. Gerçekten (1), (2) ve (5) nolu alt bentlerin, fahiş fiyatları konu etmesi mümkündür. Mesela TTK m.55/1-(a)-(1) uyarınca rakiplerin fahiş fiyatla mal veya hizmet sattıklarının ya da “vurguncu”, “soyguncu” yahut “fırsatçı” olduklarının ima veya iddia edilmesi, yanlış veya yanıltıcı bir beyan oluşturabilir. Hatta rakiplerin fiyatlarını fahiş olarak nitelendirmek bile gereksiz yere incitici bir kötülemeğe vücut verebilir. İlâveten, TTK m.55/1-(a)-(2) kapsamında kişinin uyguladığı fahiş olabilecek fiyatların, fahiş olmadığına dair yanlış veya yanıltıcı beyanları suretiyle bir algı yaratılması, bu suretle kişinin kendisini veya üçüncü bir kişiyi rekabette avantajlı duruma getirmesi haksız rekabete yol açabilir. Yine TTK m.55/1-(a)-(5) kapsamında kişinin yanlış veya yanıltıcı bir biçimde kendi veya üçüncü bir kişinin mallarının fiyatının makul veya ucuz olduğunu beyan etmek suretiyle kendisini ya da üçüncü bir kişiyi rekabette ön plana çıkarması, rakiplerin mallarının fiyatıyla karşılaştırma yaparak onların fiyatının fahiş olduğunu ima etmesi, böylece rakiplerini kötülemesi veya onların tanınmışlığından yararlanması haksız rekabet oluşturabilir.

İş bu alt bentlerdeki durumlar detaylı incelendiğinde kişi, ya rakiplerinin mal veya hizmetlerinin fiyatının fahiş olduğu gerekçesiyle onları kötülemekte ya da kendisinin veya üçüncü bir kişinin mal veya hizmetlerinin fiyatlarının ucuz ya da makul olduğu gerekçesiyle kendisini veya üçüncü bir kişiyi rekabette öne çıkarmaktadır. İlk durumda yanlış veya yanıltıcı beyanların konusu rakiplerin mal ve hizmetleriyken, ikinci durumda ise kişinin kendisinin veya üçüncü bir kişinin mal ve hizmetleridir. Haksız rekabet oluşturan beyanların yanlış veya yanıltıcı olması koşulu arandığından, ilk durumda aslında ortada fahiş fiyat bulunmamaktadır. Zira fiyatların gerçekten fahiş olması halinde ortada yanlış bir beyan bulunmayacağına göre haksız rekabetten söz etmek de zorlaşacaktır⁷⁴. Bu nedenle ilk durum kapsa-

⁷⁴ Yapılan beyanların “yanlış” olup olmadığının tespiti bakımından yegâne ölçüt, açıklamanın gerçeklerle bağdaşıp bağdaşmadığıdır. **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 352. Buradan hareketle, fiyatların hakikaten fahiş olması durumunda ortada yanlış bir beyan bulunmayacağı için haksız rekabet de söz konusu olmayacaktır.

mında fahiş fiyatlarla mücadele etmenin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. İkinci durumda ise kişi esasen kendisinin veya üçüncü bir kişinin mal veya hizmetlerinin ucuz olduğu konusunda yanlış veya yanıltıcı açıklamalar yapmakta olduğundan, son tahlilde rakiplerinin fiyatlarının fahiş olup olmaması sonucu değiştirmemektedir. Zira burada kişi, kendi veya üçüncü bir kişinin fiyatları hakkında yanlış veya yanıltıcı beyanlara başvurduğundan, rakiplerin fiyatları gerçekten fahiş olsa bile, asıl belirleyici olan rakiplerin fiyatlarının seviyesi değil, kişinin kendi veya üçüncü bir kişinin fiyatları hakkındaki beyanlarının yanlış veya yanıltıcı olmasıdır. Durum böyle olunca haksız rekabetten doğan davaların konusunu da davacının uyguladığı ileri sürülen fahiş fiyatlar yerine, davalının yanlış veya yanıltıcı beyanları oluşturacağından, bu durumun fahiş fiyatlarla mücadeleye herhangi bir katkısı olmayacağı açıktır. Dolayısıyla (1), (2) ve (5) nolu alt bentlerin fahiş fiyatlardan ziyade yanlış ve yanıltıcı beyanları önlemeye çalıştığı, bu nedenle bu alt bentler uyarınca fahiş fiyatlarla mücadele edilemeyeceği ileri sürülebilir.

(6) nolu alt bent ise ilk bakışta fiyatlar ve fiyatlama davranışlarıyla ilgili gibi bir düzenlememiş gibi görünse de daha çok aldatıcı nitelikte bir hareketi yasaklamaktadır. Bu hüküm kapsamında fahiş fiyatlardan ziyade, tedarik fiyatı altında yapılan satışlar konu edilmektedir. Hükümde satıcının uyguladığı fiyatların, malın tedarik fiyatının altında olması şartı arandığından, satıcı fahiş fiyat uyguladığı sürece zaten teknik olarak bu alt bendin kapsamına giren bir durum söz konusu olmayacaktır. Burada belki satıcı, ilk etapta tedarik fiyatı altında satış yaparak müşterilerini avladıktan sonra diğer malları için müşterilerine fahiş fiyat uygulayabilir, göstermelik ile aldatılan müşteriler de böylece istedikleri ürünler yerine, satıcının fahiş fiyatlı mallarını almaya yönlendirilebilir. Bununla birlikte, hükmün uygulanabilmesi için müşterilerin fahiş fiyatlı malları satın alması gerekmemektedir. Burada müşterilerin almak istediği veya ilgilendiği mal, fahiş fiyata konu olan değil, tedarik fiyatı altında satışa sunulan maldır. Yani müşteriler, bu eylem neticesinde istedikleri malı satın alamamaktadır. Bu nedenle müşterilerin şikâyet edeceği asıl hususun fahiş fiyatlar yerine, istedikleri malı temin edememek olduğu söylenebilir. Bu hususlar gözetildiğinde (6) nolu alt bendin de fahiş fiyatlarla doğrudan bir ilgisinin bulunmaması sonucu fahiş fiyatlarla mücadele için elverişli olmadığı söylenebilir.

b. İş Şartlarına Uymama Nedeniyle Haksız Rekabet Açısından

TTK m.55/1-(e) uyarınca iş şartlarına uymamadan söz edilebilmek için her şeyden önce ortada bir iş şartının bulunması gerekmektedir. Bu bağlamda fahiş fiyat artışlarını yasaklayan mevzuattaki hükmün, TTK uyarınca

bir iş şartı oluşturup oluşturmadığı tespit edilmelidir. İlk bölümde incelendiği üzere 7244 sayılı Kanunla 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna eklenen Ek 1/1. madde, “Üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından bir mal veya hizmetin satış fiyatında fahiş artış yapılamaz.” hükmüne amirdir. Öğretide aksi görüşe⁷⁵ rastlanmakla birlikte, kanaatimizce serbest piyasa ekonomilerinde fiyatın arz ve talebe göre şekillenmesi karşısında fiyatlama davranışlarına ilişkin ekonominin tüm sektörlerini ilgilendiren, genel geçer bir iş şartından bahsedilemez. Mevcut düzenlemenin adeta “fiyatlarda fahiş artış yapmak yasaktır” mealinde basit ve muğlak bir kural niteliğinde olması nedeniyle somut bir iş şartı olabilmekten çok uzak olduğu ileri sürülebilir⁷⁶. Dolayısıyla fahiş fiyatların, mevcut iş şartlarına uymama hallerinden birinin kapsamına girip girmediğine bakılmalıdır. Bu noktada fiyat tarifelerine aykırılık gündeme gelmektedir. İkinci bölümde incelendiği üzere esnaf ve tacirler için olan azami fiyat tarifelerinde öngörülen fiyatların altında bir fiyat belirlenmesi, Yargıtay’a göre iş şartlarına uymama nedeniyle haksız olarak değerlendirilmektedir.

Yargıtay’ın önüne gelen uyuşmazlıklar kapsamında fiyat tarifesine aykırılık, genel olarak tarifedeki azami hadlerin üzerinde değil, altında bir fiyat belirlenmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Bu doğrultuda Yargıtay’ın esasen tarifede belirtilenden daha yüksek fiyatlara değil, daha düşük fiyatlara müdahale ettiği görülmektedir. Azami fiyat tarifesinde belirlenen fiyatların altında bir fiyat belirlenmesi, Yargıtay’a göre iş şartlarına uymama olsa bile fahiş fiyatlara yol açmaz. Fahiş fiyat, ancak azami bir fiyat tarifesinde belirlenen en yüksek haddin üzerinde bir fiyat olabilir. Nitekim tarifedeki azami haddin altında belirlenen bir fiyatın fahiş olduğunu ileri sürmek mantıken mümkün değildir. Tarifede öngörülen en yüksek haddin üzerindeki her fiyat fahiş fiyat anlamına gelmese de uygulanan fiyatın en azından azami haddin üzerinde olması, o fiyatın fahiş olabilmesinin ön koşuludur. Dolayısıyla fahiş fiyattan söz edebilmek için uygulanan fiyatın, tarifedeki azami hadlerin üzerinde

⁷⁵ 7244 sayılı Kanunla fahiş fiyat artışının sınırlanmasına yönelik getirilen kuralın bizatihi kendisinin tüm muhataplar nezdinde uyulması gereken bir iş şartı niteliği taşıdığını, bunun ihlalinin TTK m.55/1-(e) çerçevesinde haksız rekabet teşkil edebileceği görüşü için bkz. **Karasu, Rauf/Özdemir, Semih Sırrı**: “Fahiş Fiyata İlişkin Sınırlamalar ve Aykırılığın Ticaret Hukuku Açısından Sonuçları”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt XXVI, Sayı 3, 2022, s. 16.

⁷⁶ Öğretide genel kanunlara ve yönetmeliklere aykırı davranmanın kapsamının çok geniş olduğu, bunun TTK m.55/1-(e)’de sayılan iş şartlarına uymama hali içinde kabul edilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. **Poroy/Yasaman**, s. 437. Buradan hareketle, fahiş fiyat artışı yapmamanın da bir iş şartı olduğunu ileri sürmek zordur.

olması gerekmektedir. İlaveten, öğretide Yargıtay'ın iş şartlarını geniş yorumladığı ve mehz mevzuatın aksine⁷⁷ sadece iş hukuku mevzuatını değil, diğer mevzuat ihlallerini de iş şartına uymama olarak değerlendirdiği ifade edilmektedir⁷⁸. Bu açıdan fahiş fiyat artışı yapmayı, fiyat tarifelerine aykırılık nedeniyle iş şartlarına uymama olarak değerlendirmek bir yana, fiyat tarifelerine aykırılığı iş şartlarına uymama olarak nitelendirmek bile başlı başına eleştiriye açıktır.

Ek olarak, fiyat tarifelerine aykırılık nedeniyle iş şartlarına uymamanın söz konusu olabilmesi için öncelikle bahse konu mal veya hizmet için geçerli bir fiyat tarifesinin bulunması zorunludur. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kendi kuruluş kanunlarından aldığı birtakım yetkilerle hazırladıkları resmi bir fiyat tarifesinin bulunmaması durumunda, iş şartlarına uymama nedeniyle haksız rekabetten de söz edilemeyecektir. O halde şayet fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında TTK m.55/1-(e)'den yararlanılabilecek olsa bile yalnızca fiyat tarifesine tabi mal ve hizmetler açısından söz konusu madde işletilebilecek, buna karşın herhangi bir fiyat tarifesinin bulunmadığı diğer mal ve hizmetler için adı geçen hüküm uygulama alanı bulamayacaktır. Hâlbuki fahiş fiyatların asıl problem oluşturduğu mal ve hizmetler; başta meyve ve sebze çeşitleri ya da un, şeker, bakliyat ürünleri gibi temel gıda maddeleri olmak üzere fiyat tarifelerine konu olmayan mal ve hizmetlerdir. Nitekim fiyat tarifelerinin bulunması durumunda fiyatlar zaten belli bir ölçüde devlet kontrolünde olacağından, tarifede belirlenen fiyatlar, ne kadar yüksek olursa olsun fahiş fiyat olarak nitelendirilmeyecektir⁷⁹. Sonuç olarak iş şartlarına uymama nedeniyle haksız rekabetin de fahiş fiyatlarla mücadelede genel olarak elverişli bir mekanizma olmadığı sonucuna varılabilir.

B. Fahiş Fiyatlarla Mücadele Kapsamında TTK m.1530/1'in Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi

Esasen TTK m.1530/1, özel olarak fiyatları konu etmeyip, fiyatlara ilişkin olsun veya olmasın sözleşmelerdeki en yüksek sınırların akıbetini

⁷⁷ Mehaz İsviçre hukukundaki Haksız Rekabete Karşı Federal Kanununun 7. maddesinde geçen "iş şartları" (*Arbeitsbedingungen*) kavramıyla, işçilerin çalışma hayatına ilişkin şartlar ya da iş hukukuna ilişkin şartlar kastedilmektedir. **Jung/Spitz**, s. 831-836.

⁷⁸ **Nomer Ertan**, s. 339; **Özkan**, s. 145.

⁷⁹ Mal ve hizmetlerin fiyatlarının kamu kuruluşlarınca belirlendiği durumlarda ilgili düzenlemelere uyulması kaydıyla yapılan fiyat artışlarının fahiş fiyat artışı olarak değerlendirilemeyeceği, bu tür düzenlemelerin bir hukuka uygunluk nedeni oluşturduğu görüşü için bkz. **Söyler**, s. 479.

düzenlemektedir. Bununla birlikte, en yüksek sınırın fiyatlara ilişkin olması durumunda, ilgili fiyatın üzerinde belirlenen fiyatlar açısından TTK m.1530/1 uygulama alanı bulabilir. Bir mal veya hizmetin fiyatı usulüne uygun ve emredici bir şekilde resmi makamlarca belirlenmişse, belirlenen fiyatın üzerinde satılması halinde bu satışın, resmen tespit ve ilan edilen fiyat üzerinden yapıldığı varsayılacaktır⁸⁰. En yüksek haddi aşan fiyat, fahiş fiyat anlamına gelmese de en yüksek sınırı aşan sözleşmelerin kanunen bu sınır üzerinden yapılmış sayılacağı düşünüldüğünde, en yüksek sınır üzerinde kalan “fahiş kısım” engellenebilecek, bu vesileyle fahiş fiyatlarla mücadele edilebilecektir. Bu açıdan TTK m.1530/1, ilk bakışta fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında yararlanılabilecek bir hükme benzemektedir. Öte yandan, TTK m.1530/1’in uygulanabilmesi için evvela mal ve hizmetlerin fiyatlarına ilişkin en yüksek sınırın belirlenmesi şarttır. Başka bir deyişle, TTK m.1530/1 uyarınca en yüksek sınırın, kanunen veya yetkili makamlar tarafından belirlenmesi gerekmektedir. Bu ise serbest piyasa ekonomilerinde ya hiç gerçekleşmeyen ya da sınırlı durumlarda söz konusu olan bir durumdur. Zira serbest piyasa ekonomilerinde fiyatlar, resmi merciler tarafından belirlenmemektedir. Serbest piyasada fiyatların arz ve talebe bağlı olarak piyasa katılımcıları tarafından belirlenmesi durumunda ise TTK m.1530/1 anlamında en yüksek sınırdan söz edilemeyeceğinden, anılan hüküm uygulama alanı bulmayacaktır.

TTK m.1530/1’de en yüksek sınırın, kanunen veya yetkili makamlarca ne zaman veya hangi hallerde belirleneceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. 6102 sayılı TTK’nın 1530. maddesini karşılayan 6762 sayılı TTK’nın 1466. maddesinin gerekçesinde, devlet tarafından en yüksek sınır koyulabilecek durumlara örnek olarak “savaş”, “olağanüstü haller” ve “ekonomik sebepler” gösterilmiştir⁸¹. Benzer biçimde öğretide de TTK m.1530/1

⁸⁰ **Bilgili**, Fatih/**Demirkapı**, Ertan/**Özboyacı**, Alper: Ticari İşletme Hukuku, 8. Bası, Dora Yayınevi, Bursa 2022, s. 105.

⁸¹ Madde gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir: “*Gerek harb ve fevkalade hâllerde, gerekse iktisadi bir takım sebeplere, nizam altında tutulmak, bilfarz bir narha tabi tutulmak lazım gelen akitlerle butlan hükmünün mutlak şekilde tatbiki, korunmak istenen kimselerin menfaatlerine asla uygun düşmez. Bu bakımından bir akit uyarınca yerine getirilecek edalar mesela teslim dilecek mallar veya ödenecek paralar hakkında en yüksek bir had tespit edilmiş bulunmasına rağmen bu haddi aşkın olarak yapılan akitlerdeki edaların ancak haddi aşan kısmının hükümsüz sayılması ve fakat en yüksek had koymayı derpiş ederek varmak istediği koruma gayesine uygundur. İkinci cümle bu hükmü, bu esas belirlemek üzere konulmuştur.*” Madde gerekçesinde her ne kadar açıkça fiyatlara atıfta bulunulmamış ve yalnızca “akitlere” gönderme yapılmışsa da “narha tabi tutulmak” ibaresine yer verilmiştir. TDK Sözlüğünde narh, “Tüketiciyi korumak amacıyla, özellikle temel ihtiyaç maddeleri için resmî makamlarca belirlenen ve her yerde geçerli olan

uyarınca fiyatlara ilişkin en yüksek sınırın; özellikle savaş, ekonomik kriz, doğal afet gibi olağanüstü koşullarda veya ortamlarda belirlenebileceği ifade edilmiştir⁸². Buradan hareketle, şayet fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında TTK m.1530/1 hükmünden yararlanılabilecek olsa bile söz konusu maddenin uygulama alanının olağanüstü koşullarla sınırlı kalacağı, normal zamanlarda uygulanma kabiliyetinden yoksun olacağı, bu nedenle fahiş fiyatlarla mücadelede bu hükümden etkin olarak yararlanılamayacağı ileri sürülebilir. Yine hedef kitle tartışması TTK m.1530/1 açısından da geçerli olup, iş bu hükmün yalnızca ticari işler için mi, yoksa tüm işler için mi uygulanacağına dair farklı görüşler bulunmaktadır. Öğretide bir görüşe göre TTK m.1530/1, yalnızca ticari hükümler çerçevesinde tespit edilen ticari işler açısından uygulama bulabilir⁸³. Buna karşın, bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise TTK m.1530/1, adi işlere de kıyasen uygulanabilecek niteliktedir⁸⁴. Madde gerekçesinde olağanüstü hallerin zikredilmesi, anılan maddenin uygulama alanının sadece ticari işlerle sınırlı olmadığını göstermekte olup, toplumun genelinin bahsi geçen durumlarda korunabilmesi için en yüksek hadlerin ticari iş olup olmadığına bakılmaksızın tüm işler için belirlenmesi gerekmektedir⁸⁵.

C. Fahiş Fiyatlarla Mücadele Kapsamında TTK'yı Uygulayacak Mercii

Hedef kitlenin ve mücadelede kullanılacak enstrümanların incelenmesinin ardından, fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında TTK'ya başvurulması durumunda TTK'daki hükümleri kimin uygulayacağı konusu gündeme gelecektir. Bu noktada “kamu uygulaması” ve “özel hukuk uygulaması”

---

fiyat” olarak tanımlanmıştır. Kaynak: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 14.06.2022). Dolayısıyla fiyatlara ilişkin olarak en yüksek hadlerinin belirlenmesi durumunda da bu sınırı aşan edimler açısından TTK m.1530/1 uygulama alanı bulabilecektir.

⁸² **Arkan**, s. 99; **Aslan**, s. 32; **Berzek**, s. 31; **Karaahmetoğlu**, s. 569.

⁸³ **Karaahmetoğlu**, s. 572 dnp.18'de zikredilen yazarlar; **Bozer/Göle**, s. 406; **Arkan**, s. 98.

⁸⁴ **Karaahmetoğlu**, s. 572 dnp.19'da zikredilen yazarlar.

⁸⁵ Örneğin ülkemizde Covid-19 salgının etkilerinin en yoğun hissedildiği dönemlerden biri olan Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakanlığı tarafından cerrahi maskelerin adet fiyatı 1 TL ile sınırlandırılmış ve bu fiyat üzerinden yapılacak satışların fahiş fiyat olarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Kaynak: <https://ticaret.gov.tr/haberler/cerrahi-maskelerin-satisina-iliskin-basin-aciklamasi> (Erişim Tarihi: 14.09.2022). Bu durumda ilgili dönemde 1 TL'den fazla bir fiyatla üretici veya toptancılar ile perakendeciler arasındaki satışlar kadar, tüketicilere yapılan satışlar açısından da TTK m.1530/1, şayet diğer şartlar da yerine getirilmişse uygulanmalıdır.

şeklinde bir ayırım karşımıza çıkmaktadır. Kamu uygulamasında bir kamu kuruluşu (idari otorite), ilgili mevzuata aykırı fiilleri incelemekte ve soruşturmakta, mevzuatı ihlal edenlere kamu adına kanunda öngörülen idari yaptırımları uygulamaktadır. Örneğin bir düzenleyici ve denetleyici kurum olan Rekabet Kurulu, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun uyarınca rekabet ihlallerini kamu adına soruşturmak ve iş bu kanunu ihlal eden teşebbüsler için öngörülen idari para cezaları ile diğer tedbirleri uygulamakla görevli ve yetkilidir (m.27/1-(a)). Buna karşılık, özel hukuk uygulamasında ise ilgili mevzuatın ihlalden zarar görenlerin, uğradıkları zararların tazmini için zarar verenlere karşı adli yargıda açacağı tazminat davaları kapsamında mevzuatın uygulanması söz konusudur. Örneğin marka hakkına tecavüz durumunda, marka hakkı ihlal edilen kişi veya kişilerin açacağı tazminat davası kapsamında 6769 sayılı Sınâi Mülkiyet Kanununun hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Bu dava kapsamında davacının fikri mülkiyet hakkının ihlal edilip edilmediğini tespit edecek ve ihlal halinde tazminata hükmedecek merci ise Türk Patent ve Marka Kurumu gibi idari bir otorite değil, mahkemeler olacaktır.

Kamu uygulaması ve özel hukuk uygulaması ayrımında haksız rekabet, özel hukuk uygulaması kapsamına girmektedir. Bu bağlamda haksız rekabet oluşturan eylemleri kamu adına soruşturan bir kamu kuruluşu bulunmamakta olup, haksız rekabetten zarar görenlerin adli yargıda açacağı haksız rekabetin tespiti, önlenmesi, ortadan kaldırılması veya tazminat istemli davalar aracılığıyla TTK somut olayda tatbik edilecektir. Fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında TTK'nın haksız rekabete ilişkin hükümlerinden hareket edildiği takdirde, süreç haksız rekabetten zarar gören rakipler, müşteriler veya tüketicilerin açacağı bireysel davalar (tüketici örgütlerinin açacağı davalar hariçinde) üzerinden ilerleyecek ve kamu adına bir mücadele verilemeyecektir⁸⁶. Yine TTK m.1530/1 uyarınca en yüksek haddin üzerindeki kısımların iade edilmesine dair taleplerin de dava yoluyla ileri sürüldüğü hallerde benzer bir durum söz konusu olacaktır. Hâlbuki tüketicileri konu alan fahiş fiyatları

⁸⁶ Mehaz İsviçre hukukunda 1943 tarihli mülga Haksız Rekabete İlişkin Federal Kanunda ve 6762 sayılı TTK'da tüketicilerden açıkça söz edilmemekle birlikte "müşteri" kavramının tüketicileri de kapsayacak şekilde yorumlanması sonucu, Alman hukukundan farklı olarak tüketicilerin de ekonomik menfaatlerinin zarar görmesi halinde bireysel olarak dava açma hakkına sahip olacakları ileri sürülmekteydi. Buna karşın, gerek İsviçre, gerekse Türk hukukunda müşteriler ya da tüketiciler tarafından açılan haksız rekabet davalarına rastlanılmamaktadır. Buradan hareketle öğretide, müşteri ya da tüketicilerin, münferit olarak haksız rekabetle mücadelede aktif bir role sahip olmadıkları öne sürülmüştür. **Güven**, Şirin: Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Koruduğu Menfaatler, Adalet Yayınları, Ankara 2012, s. 26.

incelemek ve fahiş fiyat artışı yapmak suretiyle mevzuatı ihlal eden işletmeleri cezalandırmak yetkisi, bir idari otorite olan HFDK'ya verilmiştir. Fahiş fiyatlardan zarar görenlerin TTK m.54 vd. ve TTK m.1530/1 hükümleri uyarınca açacağı bireysel davalar suretiyle fahiş fiyatlara karşı Türkiye genelinde yeknesak ve topyekûn bir mücadele verilebilmesinin zorluk arz edeceği aşikâr olup, kanaatimizce bu süreçte kamu kuruluşlarınca soruşturulan ve mevzuatı ihlal edenlere karşı idari yaptırımların uygulandığı kamu uygulamasının daha etkili sonuçlar vereceği ileri sürülebilir.

D. Fahiş Fiyatlarla Mücadele Kapsamında TTK'da Uygulanacak Yaptırımlar

Son olarak fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında fahiş fiyat artış yapanlara karşı TTK uyarınca uygulanabilecek yaptırım da incelenmelidir. Bilindiği üzere TTK, özel hukuk karakterli hukuk kuralları içermektedir. TTK'da yer alan hükümlerin bir kısmı emredici nitelikteyken, önemli bir kısmı da tamamlayıcı (yedek) niteliktedir. Kaldı ki emredici olsa bile TTK hükümlerinin ihlali halinde uygulanacak yaptırım da çoğu zaman butlan veya iptal edilebilirlik olup, TTK kapsamında hapis veya idari para cezası yaptırımlarına nadiren rastlanmaktadır⁸⁷. Şayet TTK uyarınca fahiş fiyatlarla mücadele edilecekse, geçersizlik yaptırımının bu mücadeleye ne ölçüde katkıda bulunacağı tartışmalıdır. Fahiş fiyatla mal ve hizmet satanlar açısından geçersizlik yaptırımı, somut olayda fahiş fiyatla yapılan sözleşmenin kısmen geçersizliğine (örneğin TTK m.1530/1 uyarınca belirlenen en yüksek haddi aşan kısmın geçersizliğine) yol açabilecekse de bu tarz bir yaptırımın fahiş fiyatları önlemek noktasında caydırıcılık işlevi görmekten uzak olduğu ileri sürülebilir. Hal böyle olunca fahiş fiyatlarla TTK uyarınca etkili bir mücadele verilmesi mümkün olmayabilir. Bu nedenle fahiş fiyatlarla mücadele için kamu hukuku karakterli yasal düzenlemelere, caydırıcı idari para cezalarına ve kamu adına ilgili mevzuatı uygulayacak idari otoritelere ihtiyaç bulunmaktadır.

TTK'nın 54. maddesinin gerekçesinde, TTK'daki haksız rekabet hükümlerinin mehzaz mevzuattan iktibası sırasında İsviçre'ye özgü Fiyatların Gözetimi Kanunuyla⁸⁸ bağlantılı ve fiyatların tüketiciye bildirilmesi hakkında düzenlemelerin TTK'ya alınmadığı belirtilmiş, bunun gerekçesi olarak ise TTK'nın "*bu tür idari düzenlemeler için uygun bir kanun*" olmadığı

⁸⁷ Karşılığında hapis ve/veya para cezası öngörülen TTK hükümlerinden bazıları için bkz. TTK m.33, 38, 51, 62, 562, 947, 948, 949, 950.

⁸⁸ *Preisüberwachungsgesetz vom 20. Dezember 1985 (PüG) AS 1986 895.*

gösterilmiştir. Buradan hareketle, idari nitelikteki düzenlemelerin TTK'nın bünyesine pek de uygun olmadığı ileri sürülebilir. Bunun en temel nedeni, TTK m.54 vd. ile TTK m.1530/1 hükümleri özelinde TTK'yı uygulayacak bir idari otoritenin bulunmaması ve uygulanacak yaptırımların da idari nitelik taşımasıdır. Kanun koyucu tarafından fahiş fiyat artışlarına ilişkin düzenlemenin TTK bünyesine değil de 6585 sayılı Kanun kapsamına alınmasının nedenlerinden birinin de iş bu kanunun hükümlerinin ihlali karşısında Ticaret Bakanlığına tanınan idari para cezası verme yetkisi olduğu ileri sürülebilir⁸⁹. TTK m.210 uyarınca TTK'nın çeşitli hükümlerinin uygulanması açısından Ticaret Bakanlığına yetki verilmekle birlikte, esasen bu yetki ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerin uygulanmasıyla sınırlı olduğundan TTK m.54 vd. ile TTK m.1530/1'i kapsamamaktadır.

Burada tartışılabilir son bir husus da TTK'da haksız rekabet karşılığında öngörülen cezai yaptırımların, şayet fahiş fiyatların haksız rekabet oluşturması durumunda fahiş fiyat artışı yapan işletmeler için uygulanıp uygulanamayacağıdır. TTK m.55'de sayılan haksız rekabet hallerinden birini kasten işleyenler, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, şikâyet üzerine iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır (TTK m.62). Ancak TTK m.55'de haksız rekabet halleri örnek niteliğinde düzenlendiğinden, bu maddede açıkça sayılmayan, fakat TTK m.54/2 uyarınca haksız rekabet oluşturabilecek davranışların da suç oluşturması, suçta ve cezada kanunilik ilkesi karşısında sorunludur⁹⁰. Konuyla ilgili olarak TTK m.62'nin gerekçesinde, TTK m.55'de açıkça sayılmayan fiillerin haksız rekabet suçuna vücut vermeyeceği dile getirilmek suretiyle bu bağlamda bir yasal güvence tesis edilmek istenmiştir. Yukarıda ifade edildiği

⁸⁹ 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun "Ceza hükümleri" başlıklı 18. maddesinde söz konusu kanunun çeşitli maddelerini ihlal edenler için birtakım idari para cezaları öngörülmüştür. Fahiş fiyat artışı için öngörülen idari para cezası, adı geçen maddenin 1. fıkrasına (1) bendi olarak 7244 sayılı Kanunla eklenmiştir. İş bu maddenin 4. fıkrasında, 1. fıkra kapsamındaki idari para cezalarını vermeye Ticaret Bakanlığının yetkili olduğu düzenlenmişken, fahiş fiyat artışları özelinde idari para cezası uygulama yetkisi ise HFDK'ya verilmiştir.

⁹⁰ Öğretide haksız rekabet suçu olarak cezalandırılması arzulanan davranışları daha rafine bir şekilde tanımlamak yerine TTK m.55'e genel bir atıf yapılmasının, haksız rekabet oluşturan hallere ilişkin tanımlar göz önünde bulundurulduğunda sorunlu bir durum olduğu, suçta ve cezada kanunilik ilkesiyle ve bu ilkenin gereklerinden olan belirlilik ilkesiyle bağdaşmadığı ifade edilmiştir. **Üzülmez, İlhan/Özdamar, Mehmet**: Rekabet Hukuku ile Haksız Rekabet Hukuku Arasındaki İlişki ve Rekabet İhlalinin Cezalandırılabilirliği Üzerine Değerlendirmeler, Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu Tebliğler Kitabı, Cilt 2, Ankara 2020, s. 1420-1421.

üzere fahiş fiyatlar, TTK m.54/2 kapsamında başlı başına bir haksız rekabet hali oluşturmadığı gibi TTK m.55’de de açıkça bir haksız rekabet örneği olarak sayılmamıştır. Bu durum karşısında fahiş fiyat artışları için TTK m.62 uyarınca hapis veya adli para cezası yaptırımlarının uygulanabilmesi mümkün görünmemektedir.

SONUÇ

Esasen TTK, fiyatlara doğrudan müdahale öngören bir kanun olmadığı gibi, TTK’nın düzenleme alanı da fiyatlara müdahale değildir. Bununla birlikte, TTK’nın genel sistematiği içerisinde fiyatlara ve fiyatlama davranışlarına yön vermek suretiyle fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında kendisinden yararlanılma potansiyeline sahip iki müessese bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan haksız rekabet incelendiğinde, öncelikle salt fiyatların artması, fiyat artışının ardında pek çok haklı sebep olabileceğinden TTK m.54/2 kapsamında başlı başına bir haksız rekabet örneği oluşturmaz. Fahiş fiyat artışının haksız rekabete vücut verebilmesi için TTK m.55’de sayılan hallerden birine dâhil olması gerekmektedir. TTK m.55’de açıkça fiyatlara göndermede bulunan bentler arasında “dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar” ile “iş şartlarına uymama” öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda haksız rekabete vücut verebilmesi için fahiş fiyat artışları, ya dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde yapılmalı ya da tüm iş hayatını kapsayan ve rakipler için de geçerli olan iş şartlarına aykırılık oluşturmalıdır.

TTK m.55/1-(a) kapsamında fiyatlara göndermede bulunan (1), (2) ve (5) nolu alt bentler uyarınca dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle haksız rekabete yol açan husus, fahiş fiyat uygulamaktan ziyade, kişinin kendisi veya rakipleri hakkında yanlış veya yanıltıcı beyanlarda bulunmasıdır. Durum böyle olunca haksız rekabetten doğan davaların konusunu da davacının uyguladığı ileri sürülen fahiş fiyatlar değil, davalının yanlış veya yanıltıcı beyanları oluşturacağından, bu durumun fahiş fiyatlarla mücadeleye herhangi bir katkısı olmayacağı açıktır. Fiyatlara atıfta bulunan (6) nolu alt bent ise fahiş fiyatlardan ziyade tedarik fiyatı altında yapılan satışları ve bu satışlar suretiyle müşterilerin aldatılmasını konu etmektedir. Öte yandan, fahiş fiyat artışlarını yasaklayan mevzuattaki hükmün, TTK uyarınca bir iş şartı oluşturmaktan uzak olduğu anlaşılmaktadır. İş şartlarına uymamanın bir örneği olan fiyat tarifelerine aykırılık açısından değerlendirildiğinde ise fiyat tarifelerinin bulunmadığı mal ve hizmetler özelinde iş şartlarına aykırılık söz konusu olmayacağından, fiyat tarifelerinin bulunması durumunda ise fiyatların belli bir ölçüde devlet kontrolü altında olacak olması sonucu fahiş

fiyatlardan söz edilemeyeceğinden, TTK m.55/1-(e) uyarınca da fahiş fiyatlarla mücadele edilemeyecektir.

Diğer müessese olan TTK m.1530/1 hükmünün uygulanabilmesi için öncelikle mal ve hizmetlerin fiyatlarına ilişkin en yüksek hadlerin, ya kanun ya da kanunun verdiği yetkiye dayanarak kamu kuruluşları tarafından belirlenmesi gerekmektedir. Başka bir deyişle, fiyatlara ilişkin azami hadler bu şekilde belirlenmediği sürece TTK m.1530/1 uygulama alanı bulamayacaktır. Fiyatların resmi makamlar tarafından belirlenmesi ise serbest piyasa ekonomilerinde ya hiç gerçekleşmeyen ya da sınırlı durumlarda söz konusu olan bir durumdur. Öte yandan, gerek madde gerekçesinde, gerekse öğretide ifade edildiği üzere TTK m.1530/1 uyarınca sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimlere ilişkin en yüksek sınırın belirlenmesi, ancak savaş, olağanüstü hal, ekonomik sebepler gibi olağanüstü koşullarda söz konusu olabilecektir. Bu durum karşısında şayet TTK m.1530/1 fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında kullanılabilir olsa bile, hükmün uygulama alanının olağanüstü koşullarla sınırlı kalacağı, olağan dönemlerde uygulanmaktan yoksun olacağı, bu nedenle fahiş fiyatlarla mücadelede bu hükümden etkin olarak yararlanılamayacağı ileri sürülebilir.

Ek olarak, haksız rekabet oluşturan eylemleri kamu adına soruşturan bir idari otoritenin bulunmadığı ve TTK m.54 vd. hükümlerinin haksız rekabetten zarar görenlerin açacağı davalar aracılığıyla uygulama alanı bulabileceği dikkate alındığında, şayet TTK uyarınca fahiş fiyatlarla mücadele edilecekse, süreç büyük ölçüde haksız rekabetten zarar gören rakipler, müşteriler, tüketiciler gibi kişilerin açacağı bireysel davalar üzerinden ilerleyecektir. Kamu adına verilecek bir mücadelenin yokluğunda, yalnızca zarar görenlerin açacağı bireysel davalar suretiyle fahiş fiyatlara karşı Türkiye genelinde yeknesak ve topyekûn bir mücadele verilmesi güç görünmektedir. Yine, özel hukuk karakterli hukuk kuralları içeren TTK'nın ihlali halinde genellikle butlan, iptal edilebilirlik gibi yaptırımlar öngörülmüş olup, hapis veya idari para cezası gerektiren durumlara nadiren rastlanmaktadır. Buradan hareketle şayet TTK uyarınca fahiş fiyatlarla mücadele edilecekse, geçersizlik yaptırımının bu mücadeleye ne ölçüde katkıda bulunacağı ve fahiş fiyatla mal ve hizmet satan işletmeler açısından ne derece caydırıcı olacağı tartışmalıdır.

Bugüne kadar fahiş fiyatlarla mücadele kapsamında yapılan yasal ve idari düzenlemelerin hedef kitlesinin tüketiciler olması karşısında, tacirlerin ve tüketici sıfatını haiz olmayan diğer kişilerin fahiş fiyatlara karşı korunabilmesi adına TTK'nın devreye girebilmesi önem arz etmektedir. Ancak fahiş fiyatlarla mücadele noktasında TTK'daki mevcut müesseselerin çok sınırlı olması ve teknik olarak ya hiç uygulanamaması ya da olağanüstü

durumlarda uygulanabilmesi, uygulama alanı bulsa bile ilgili maddeler kapsamında öngörülen müdahale yönteminin fahif fiyatlarla mücadeleye pek elverişli olmaması ve ilgili maddelerin ihlali halinde uygulanacak yaptırımın da caydırıcı olmaktan uzak olması karşısında, TTK kapsamında fahif fiyatlarla mücadele edilemeyeceği sonucuna varılabilir. Kanun koyucunun tüketicilere yönelik fahif fiyat artışlarını idari para cezası gerektiren bir fiil olarak tanımladığı ve fahif fiyatlarla idari alanda sonuç doğuracak şekilde mücadele etme yoluna gittiği düşünüldüğünde, benzer bir yöntemin tacirler ve tacir olmayan kişiler açısından da tatbik edilebileceği, bu bağlamda kamu hukuku karakterli yasal düzenlemelere, caydırıcı idari para cezalarına ve kamu adına mevzuatı uygulayacak idari otoritelere ihtiyaç olduğu savunulabilir.

KAYNAKÇA

- Akçaoğlu**, Vahdet Deniz: Perakende Ticarete Yeni Dönem: Fahış Fiyat, Stokçuluk ve Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Düzenlemelerine Yönelik Bir Analiz, 02.06.2020, <https://www.procompliance.net/perakende-ticarete-yeni-donem-fahis-fiyat-stokculuk-ve-haksiz-fiyat-degerlendirme-kurulu-duzenlemelerine-yonelik-bir-analiz/> (Erişim Tarihi: 05.03.2022).
- Aksoy**, Mehmet Ali: Haksız Rekabet Halleri ve Haksız Rekabetin Tespiti, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011.
- Arkan**, Sabih: Ticari İşletme Hukuku, 28. Bası, BTHAE Yayınları, Ankara 2022.
- Aslan**, İ. Yılmaz: Ticaret Hukuku Dersleri, 14. Bası, Ekin Kitabevi, Bursa 2021.
- Ayhan**, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet: Ticari İşletme Hukuku, 15. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2022.
- Bahtiyar**, Mehmet: Ticari İşletme Hukuku, 21. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2020.
- Bahtiyar**, Mehmet/**Biçer**, Levent: “Adi İş/Ticari İş/Tüketici İşlemi Ayrımı ve Bu Ayrımın Önemi”, Cevdet Yavuz’a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 3, 2016, s. 395-436.
- Berzek**, Ayşe Nur: Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 11. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Bilgili**, Fatih/**Demirkapı**, Ertan/**Özboyacı**, Alper: Ticari İşletme Hukuku, 8. Bası, Dora Yayınevi, Bursa 2022.
- Bozer**, Ali/**Göle**, Celal: Ticari İşletme Hukuku, 7. Bası, BTHAE Yayınları, Ankara 2021.
- Diñç**, Serhan: Türk Ticaret Kanununa Göre Haksız Rekabet Halleri ve Buna İlişkin Davalar, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- Erdil**, Engin: Haksız Rekabet Hukuku, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Eryürek**, Güzel: Fiyat Üzerinden Haksız Rekabet, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.

- Gündoğdu**, Gökmen/**Cantürk**, Barış: Korona Virüs Salgınına Çerçevesinde İhdas Edilen Yeni Bir Kurum Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu, *Lexpera* 02.06.2020, <https://blog.lexpera.com.tr/korona-virus-salgini-cercevesinde-ihdas-edilen-yeni-bir-kurum-haksiz-fiyat-degerlendirme-kurulu/> (Erişim Tarihi: 09.03.2022).
- Güven**, Şirin: Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Koruduğu Menfaatler, Adalet Yayınları, Ankara 2012.
- Jung**, Peter/**Spitz**, Philippe: Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG), 2. Auflage, Stämpfli Verlag, Bern 2016.
- Karaahmetoğlu**, İsmail Özgün: “TTK M. 1530/1 Bağlamında Ticari Hükümlerle Yasaklanmış İşlemler”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, Sayı 2, 2021 s. 565-610.
- Karasu**, Rauf/**Özdemir**, Semih Sırrı: “Fahiş Fiyata İlişkin Sınırlamalar ve Aykırılığın Ticaret Hukuku Açısından Sonuçları”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XXVI, Sayı 3, 2022, s. 3-28.
- Kayhan**, Şaban: Ticari İşletme Hukuku, 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Kendigelen**, Abuzer: Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler, 3. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Kesici**, Buğra/**Sorgun**, Furkan: Covid-19 Döneminde Fiyat Artışlarına Rekabet ve Haksız Rekabet Hukuku Enstrümanları ile Ne Şekilde Müdahale Edilir?, *Lexpera* 08.05.2020, <https://blog.lexpera.com.tr/covid-19-salgini-doneminde-gerceklesen-fiyat-artislarina-rekabet-ve-haksiz-rekabet-hukuku-enstrumanlari-ile-ne-sekilde-mudahale-edilebilir/> (Erişim Tarihi: 15.06.2022).
- Narbay**, Şafak/**Akkuş**, Muhammet: “Ticari İş Niteliğinin Belirlenmesi ve Ticari İş-Tüketici İşlemi Ayrımı”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 823-881.
- Nomer Ertan**, N. Füsün: Haksız Rekabet Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Özkan**, Ahmet Fatih: “İş Şartlarına Uymama Nedeniyle Haksız Rekabet Hali Olarak Fiyat Tarifelerine Aykırılık”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Sayı 37, 2019, s. 133-180.
- Poroy**, Reha/**Yasaman**, Hamdi: Ticari İşletme Hukuku, 19. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.

- Poyraz**, Zeynelabidin: İş Şartlarına Uymamak Suretiyle Haksız Rekabet Hali, Legal Yayınları, İstanbul 2011.
- Söyler**, Yasin: “Yeni Bir İdari Suç Olarak Covid-19 Salgın Sürecinde İhdas Edilen Fahiş Fiyat Artışı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı 45, 2021, s. 463-488.
- Suluk**, Cahit/**Karasu**, Rauf/**Nal**, Temel: Fikri Mülkiyet Hukuku, 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.
- Şener**, Oruç Hami: Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Ufuk**, Tekin: Tüketicilerin Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022.
- Uzun Şenol**, Pınar: Haksız Rekabet ile Rekabetin Korunması Alanları Arasındaki Hukuki İlişki, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022.
- Ülgen**, Hüseyin/**Helvacı**, Mehmet/**Kaya**, Arslan/**Nomer Ertan**, N. Füsün: Ticari İşletme Hukuku, 8. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2022.
- Üzülmez**, İlhan/**Özdamar**, Mehmet: Rekabet Hukuku ile Haksız Rekabet Hukuku Arasındaki İlişki ve Rekabet İhlalinin Cezalandırılabilirliği Üzerine Değerlendirmeler, Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu Tebliğler Kitabı, Cilt 2, Ankara 2020, s. 1403-1428.